

Suvestinė redakcija nuo 2014-04-03 iki 2015-04-15

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2010, Nr. [45-2182](#), i. k. 1103VMTISAK011-10-V

**LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJOS
VALSTYBINĖS MIŠKŲ TARNYBOS DIREKTORIAUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL MIŠKOTVARKOS DARBŲ VYKDYMO INSTRUKCIJOS PATVIRTINIMO**

2010 m. sausio 14 d. Nr. 11-10-V
Kaunas

Vadovaudamasis Valstybinės miškų tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugpjūčio 3 d. įsakymu Nr. D1-464 „Dėl Miško genetinių išteklių, sėklų ir sodmenų tarnybos, Miško sanitarinės apsaugos tarnybos, Valstybinės miškotvarkos tarnybos ir Valstybinės aplinkos apsaugos inspekcijos reorganizavimo“ (Žin., 2009, Nr. [96-4075](#)) 7.18 ir 12.4 punktais,

1. t v i r t i n u Miškotvarkos darbų vykdymo instrukciją (pridedama);
2. p r i p a ž i s t u netekusiu galios Valstybinės miškotvarkos tarnybos direktoriaus 2009 m. vasario 2 d. įsakymą Nr. 14-09-G „Dėl Valstybinės miškotvarkos tarnybos direktoriaus 2006 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 53-06-G patvirtintos Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos išdėstymo nauja redakcija“.

DIREKTORIUS

RIMANTAS PRŪSAITIS

MIŠKOTVARKOS DARBŲ VYKDYMO INSTRUKCIJA

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. **Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcija** (toliau – Instrukcija) reglamentuoja miškotvarkos darbų vykdymą. Miškotvarkos darbai susideda iš sklypinės miškų inventorizacijos ir vidinės miškotvarkos (toliau – miškotvarkos) projekto rengimo.

2. **Šios Instrukcijos reikalavimai privalomi** visiems miškotvarkos darbų užsakovams, valstybinių miškų valdytojams, miško savininkams, vykdytojams, miškotvarkos darbus kontroliuojantiems asmenims ir Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro (toliau – miškų valstybės kadastras) duomenų teikėjams.”

Punkto pakeitimai:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

3. **Instrukcija parengta vadovaujantis** Lietuvos Respublikos miškų įstatymu (Žin., 1994, Nr. [96-1872](#); 2001, Nr. [35-1161](#)), Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. spalio 9 d. nutarimu Nr. 1255 (Žin., 2003, Nr. [97-4348](#)), Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. D1-406 (Žin., 2006, Nr. [95-3741](#)).

4. **Šioje Instrukcijoje naudojamos pagrindinės sąvokos** pateiktos 1 priede. Kitos šioje Instrukcijoje naudojamos sąvokos suprantamos taip, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos miškų įstatyme, Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklėse ir kituose teisės aktuose.

5. **Miškotvarkos darbų objektas, tikslas, uždaviniai, rezultatas.**

5.1. **Miškotvarkos darbų objektas** – valstybinė (miškų urėdijos, nacionalinio parko, rezervato, savivaldybės, kitų valdytojų), privati miško valda, jų grupė arba privačios miško valdos dalis, įregistruota atskiru žemės sklypu (sklypais).

5.2. **Miškotvarkos darbų tikslas** – parengti darnaus ir suderinto su visuomenės ir savininkų reikmėmis, miškų bei aplinkos apsaugos politikos reikalavimais valdos miško išteklių naudojimo projektą.

5.3. **Miškotvarkos uždaviniai** – inventorizuoti miško išteklius, atlikti ūkinės veiklos bei miško išteklių rodiklių analizę ir suprojektuoti ūkines priemones miško ištekliams naudoti, atkurti bei gerinti.

5.4. **Miškotvarkos darbų rezultatas** yra valdos miškų inventorizacijos duomenys ir miškotvarkos projektas.

5.5. **Valstybinių miškų valdytojo pareigos.** Valdytojas privalo iki valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos lauko darbų pradžios išvalyti ribines, kvartalines linijas, atnaujinti riboženklius, pateikti inventorizacijos vykdytojui ribų teisinės registracijos medžiagą, duomenis apie ginčytinas ribas, apie ribų pasikeitimus po teisinės registracijos arba laikotarpyje tarp dviejų miško inventorizacijų. Valdytojas taip pat privalo pateikti duomenis apie ūkines priemones, atliktas tarp dviejų miško inventorizacijų: pagrindiniai, ugdomieji, sanitariniai, kiti kirtimai; miško atkūrimas, griovių, kelių statyba ir kt. (urėdija, girininkija, kvartalo, sklypo Nr. (sklypo ar jo dalies indeksas), ūkinėmis priemonėmis paveiktas plotas, iškirsto stiebų tūrio procentas).

Papildyta punktu:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

5.6. Privataus miško savininko pareigos. Miško savininkas, siekdamas parengti miško valdos miškotvarkos projektą pagal individualios inventorizacijos duomenis, privalo prieš lauko darbų pradžią išvalyti ar kitaip paženklinėti (dažais) ribines linijas, atnaujinti riboženklis. Savininkas, siekdamas geresnės miško inventorizacijos darbų kokybės, turėtų pateikti inventorizuotojui duomenis apie praeitą dešimtmetį įvykdytas ūkines priemones: ugdymo, pagrindinius ar kitokius kirtimus, miško želdymo bei kitus darbus.

Papildyta punktu:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

6. Miškotvarkos darbų techninė užduotis. Pagrindas miškotvarkos darbų valstybiniuose miškuose techninei užduočiai parengti yra miškų tvarkymo schema. Tais atvejais, kai miškų tvarkymo schemos nėra, vidinės miškotvarkos užduotis stambiai valdai sudaroma, remiantis turimais apie valdą miškotvarkos dokumentais, ūkinio-administracinio suskirstymo schema.

INVENTORIZACIJA

7. Sklypinės miškų inventorizacijos tikslas yra įvertinti miško išteklių kiekybinius ir kokybinius rodiklius, jų pokyčius taksacinio sklypo lygyje.

7.1. Parengti duomenys turi tenkinti miškų kadastro duomenų atnaujinimo, ūkinių priemonių sklype efektyvumo įvertinimo, jų projektavimo, miško naudojimo dydžio pagal plotą ir tūrį nustatymo, miško naudojimo racionalumo kontrolės poreikius.

7.1.1. Miškų inventorizacijos darbai vykdomi vadovaujantis nepertraukiamumo principu. Nepertraukiamumo principas miškų inventorizacijoje reiškia sklypinės miškų inventorizacijos duomenų tęstinumą, nuolatinį jų atnaujinimą ir tikslinimą, pastoviai užtikrinant patikimą ir aktualią informaciją, reikalingą operatyviam pagrįstų sprendimų formavimui, priėmimui ir vykdymui. Kiekviena miškų inventorizacija vykdoma nustatytu tikslumu, kurį lemia naudoti miškų inventorizavimo metodai bei technologijos (pvz., medyno rodikliams nustatyti – vizualinis, instrumentinis ar kt., medyno riboms – aerofotonuotrukų dešifravimas, geodezinis matavimas ar kt.). Keičiant ankstesnės miškų inventorizacijos duomenis būtina vadovautis principu, kad tiksliau nustatyti duomenys turi prioritetą prieš mažesnio tikslumo duomenis. Nepertraukiamos miškų inventorizacijos pagrindą sudaro grafiniai duomenys. Siektina iki miškų inventorizacijos atlikti miško ribų pagal nuosavybės formas, pastovių linijinių objektų (kvartalinių linijų, kelių, griovių, technologinių trąsų), ypač jų sankirtų geodezinius matavimus, t. y. sukurti miškų georeferencinį pagrindą. Pagal nepertraukiamos miškų inventorizacijos principą yra siekiama grafinės informacijos stabilumo, pastovaus duomenų apie medyną tikslinimo ir atnaujinimo pagal ūkinės veiklos rezultatų registracijos duomenis, medynų augimo modelius bei pakartotinius natūrinius matavimus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

7.1.2. Nepertraukiamos miškų inventorizacijos principai turi būti realizuoti inventorizacijos vykdytojo, miško savininko ar miško valdytojo bendromis pastangomis, tikslinant bei aktualizuojant turimą informaciją inventorizacijos, jos naudojimo ūkinėje veikloje ar veiklos planavimo metu. Šioje instrukcijoje yra detalizuoti nepertraukiamos inventorizacijos vykdytojo pastaruoju būdu, veiksmai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

7.1.3. Taikant nepertraukiamos miškų inventorizacijos principus (NIP) yra reikalinga:

7.1.3.1. iki inventorizacijos lauko darbų pradžios suformuoti poligonus, kurių ribos yra kvartinės linijos, keliai, grioviai, ribos su kitais naudotojais, ir kurios visada sutampa su

miško sklypų ribomis, apmatuoti tokių poligonų ribas geodezinėmis priemonėmis arba dešifruoti ortofoto planų pagalba, nustatyti jų plotus;

7.1.3.2. iki lauko darbų pradžios suskirstyti objektą (sklypo lygmenyje) į dvi dalis: tarpinventorizaciniame laikotarpyje paveiktą ūkinių priemonių (kirtimų, miškų atkūrimo), stichinių nelaimių, kenkėjų, ligų ir nepaveiktą;

7.1.3.3. paveiktiems tarpinventorizaciniame laikotarpyje sklypams ar jų dalims, jų tarpe ir tikslingai ugdytiems medynams, panaudojant ūkinės veiklos ir kitų pokyčių registracijos urėdijoje duomenis, nustatyti poveikio pobūdį: iškirsto ar pažeisto medyno iškirstos medyno tūrio dalies procentą, rūšinės sudėties pokytį;

7.1.3.4. nepaveiktuose tarpinventorizaciniame laikotarpyje sklypuose tikslinami tik akivaizdūs, gerai ortofotoplanuose pastebimi sklypų ribų netikslumai, kaip praeitos miškų inventorizacijos klaidos; medynų amžius aktualizuojamas padidinant buvusį amžių tarpinventorizacinio laikotarpio trukme, jis gali būti tikslinamas tik nustačius grubias klaidas; nepaveiktų ūkinių priemonių ar kitų veiksmų medynų rodikliai aktualizuojami inventorizacijos datai panaudojant medynų našumo modelį. Tokiu pat būdu aktualizuojami tikslingai ugdyti medynai, atsižvelgiant į iškirstą medienos tūrį, ugdymo laiką;

7.1.3.5. lauko darbų metu sklypų smulkinimą ar jų jungimą vykdyti tik nustačius priežastis, sukėlusias sklypo ribos tikslinimo būtinumą: audrų, ligų, kenkėjų pažeidimai, kirtimai, melioracija, praeitos miškų inventorizacijos klaidos, administraciniai pakeitimai, teisės aktų pakeitimai ir kt.;

7.1.3.6. nepaveiktų ūkinių priemonių ar kitų veiksmų medynų, o taip pat tikslingai ugdytų medynų, inventorizacijos duomenis palyginti su aktualizuotais duomenimis. Esant tūrio ir aukščio didesniems skirtumams nei leista pagal miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos reikalavimus, privalu nurodyti skirtumų priežastis: praeitos miškų inventorizacijos klaidos, medyno augimo ypatumai, nepatikimi ūkinės veiklos poveikio registracijos duomenys;

7.1.3.7. visą informaciją apie sklypo ribų pokyčius, ūkinės veiklos poveikį, inventorizuotų ir aktualizuotų rodiklių skirtumus registruoti taksacinėje kortelėje arba papildomoje nepertraukiamos inventorizacijos kortelėje, suderintoje su užsakovu.

Informacija, surinkta inventorizuojant miškus pagal NIP, yra analizuojama, apibendrinama (29 priedas), pateikiamos išvados dėl tolesnio NIP taikymo bei miškotvarkos projekto nuolatinio atnaujinimo pagal įvykdytų ūkinių priemonių bei kitų veiksmų poveikio registracijos duomenis perspektyvą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

7.2. Inventorizacijos metodai. Sklypinei miškų inventorizacijai atlikti naudojami subjektyvūs ir objektyvūs metodai. Subjektyviems metodams priskiriami vizualinis (24.1 priedas), vizualinis su matavimo elementais (24.2 priedas), supaprastintas atrankinis instrumentinis metodai (24.3 priedo II.2 skyrius). Objektyviems metodams priskiriamas atrankinis instrumentinis metodas. Jis gali būti taikomas atskiram miško sklypui (24.3 priedas) ar sklypų visumai (25 priedas) inventorizuoti. Atsižvelgdamas į informacijos poreikį reikiams uždaviniams spręsti, jos tikslumą ir parengimo kainą, užsakovas pasirenka inventorizacijos metodą vieną visam objektui ar skirtingus atitinkamoms objekto dalims. Pasirinktą inventorizacijos metodui nustatomas adekvatus inventorizacijos darbų kontrolės metodas.

7.3. Inventorizacijos metodų tikslumas. Reikalavimai inventorizacijos metodų tikslumui yra nustatyti 2 priede. Šiame priede yra pateikti medynų rodiklių nustatymo tikslumo reikalavimai taikant įvairius inventorizacijos metodus, nustatant sklypo plotą, kitus rodiklius, taip pat miško plotų ir medynų rodiklių matai ir gradacijos.

Taikant objektyvius inventorizacijos metodus, medžių stiebų tūrio vidutinė kvadratinė paklaida mažėja didėjant sklypų skaičiui pagal priklausomybę $P_n = P_i / \sqrt{n}$, kur P_n – n sklypų,

P_i -jo sklypo vidutinė kvadratinė paklaida, n – sklypų skaičius.

Taikant subjektyvius inventorizacijos metodus, susidaro prielaidos sisteminiams paklaidoms atsirasti. Sistemine paklaida kontroliuojama visam miškotvarkos objektui ar jo daliai ne mažesnio nei 1000 ha ploto. Miškotvarkos objekto dalis gali būti nustatyta suformuotam teritoriniu principu atskiro taksatoriaus objektui ar jo daliai pagal vyraujančią medžių rūšį, amžių, išskiriant ypač vertingus objektus – brandžius medynus, taip pat įregistruotam valstybės įmonės Registrų centro kadastriniam sklypui ir pan. Sistemine paklaida miškotvarkos objekto daliai, didesnei nei 1000 ha ploto, neturi viršyti 2 priede nurodyto dydžio.

7.4. Inventorizacijos darbų kontrolė. Inventorizacijos darbų vykdymas yra reguliariai kontroliuojamas. Pagal sutartyje nustatytus terminus vykdytojas atsiskaito pateikdamas užsakovui inventorizuotos objekto dalies pirminę dokumentaciją: įtaksuotų sklypų sąrašus, taksacinius duomenis ir lauko darbų abrisus skaitmenine forma. Užsakovas organizuoja atliktų darbų kontrolę. Kontrolę gali vykdyti juridiniai ir fiziniai asmenys, nesusiję su inventorizacijos vykdytoju darbo ar kitais santykiais, bendrais interesais, galinčiais sukelti interesų konfliktą. Darbai kontroliuojami vadovaujantis Aplinkos ministro tvirtinama Miškų inventorizacijos ir ūkinių priemonių projektavimo darbų kokybės vertinimo metodika bei šios instrukcijos 24.3 priedo III skyriaus reikalavimais.

Išvados dėl vizualinės taksacijos kokybės užsakovui pateikiamos per mėnesį, o dėl atrankinės-instrumentinės inventorizacijos daromų sisteminių paklaidų – darbų sezono pabaigoje. Išvados dėl brandžių medynų inventorizacijos darbų kokybės bei tūrio įvertinimo tikslumo pateikiamos atlikus brandžių medynų visumos inventorizaciją atrankos metodu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

7.5. Inventorizacijos objekto ribos. Inventorizacija atliekama atskirai valstybinės reikšmės miškuose, miškuose rezervuotuose nuosavybės teisių atstatymui ir privačiuose miškuose. Privačiuose miškuose inventorizacija vykdoma miško sklypais, neatsižvelgiant į valdų ribas. Valstybinės reikšmės miškų valdytojai privalo iki inventorizacijos darbų pradžios išvalyti visas valstybinės reikšmės miškų, besiribojančių su privačiais ir rezervuotais nuosavybės teisių atstatymui skirtais miškais, ribas, atstatyti reikalingus riboženklius. Inventorizacijos darbai pradedami, pasirašius valstybinės reikšmės miškų ribų apžiūros vietoje aktą (27 priedas).

Punkto pakeitimai:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

8. Inventorizacijos uždaviniai:

8.1. išskirtose miškotvarkos objekto pagal miškų nuosavybę ribose patikslinti (revizuoti) miškų valstybės kadastre įregistruotų taksacinių miško sklypų (toliau – sklypas) ribas, taip pat nustatyti naujai įveistų bei savaiminio žėlimo būdu atsiradusių miškų ir kitų miškų, kurie nebuvo įregistruoti miškų valstybės kadastre, taksacinių sklypų ribas. Vykdamas ne miško žemės, apaugusios medžių savaiminukais, inventorizaciją, inventorizacijos vykdytojas vadovaujasi „Medžių savaiminukais apaugusios ne miško žemės inventorizacijos ir įtraukimo į apskaitą tvarkos aprašu“, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2012 m. gegužės 8 d. įsakymu Nr. D1-409/3d-331 (Žin, 2012, Nr. 55-2747).

Punkto pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, Žin., 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

Nr. [230-12-V](#), 2012-10-11, Žin., 2012, Nr. 119-6023 (2012-10-13), i. k. 1123VMTISAK230-12-V

8.2. aprašyti (įtaksuoti) visus sklypus nustatyto tikslumu pagal nuosavybės formą (valstybiniuose miškuose – ir pagal naudotojus bei valdytojus), augavietes, funkcinę paskirtį, medynų rodiklius, atsižvelgiant į Miškų valstybės kadastro integruotos informacinės sistemos (toliau – MKIIS) reikalavimus;

8.3. **parengti** duomenis apie inventorizuojamo objekto miško išteklius, jų našumą bei produktyvumą, funkcinę, erdvinę, amžiaus ir rūšinę struktūras, miško įrenginius ir techninį aprūpinimą, Lietuvos raudonosios knygos objektų (lizdavių, gyvūnų, augalų ir jų bendrijų, grybų) radvietes, Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ buveinių ar paukščių apsaugai svarbias teritorijas (toliau – „Natura 2000“), esančias miško žemėje, kertines miško buveines, paskutiniame vykmetyje įvykdytas ūkines priemones.

9. **Visi miškotvarkos darbų etapai atliekami panaudojant geografinių informacinių sistemų** (toliau – GIS) technologijas. Miškotvarkos darbų kartografinį pagrindą sudaro Lietuvos Respublikos georeferencinis pagrindas GDB10LT. Pastarasis yra sudaromas bei atnaujinamas Lietuvos skaitmeninio ortofotografinio M 1:10000 žemėlapiu ORT10LT pagrindu ir apima visą Lietuvos teritoriją. Miško riba yra labai svarbi georeferencinio pagrindo dalis. Miškų inventorizacijos darbai turi užtikrinti nuolatinį miško ribos tikslinimą.

10. **Nuotoliniu būdu gauta informacija** – aerofotonuotraukos, kosminiai vaizdai, jų pagrindu sudaryti ortofotografiniai žemėlapiai, ortofotoplanai, tiek analogų, tiek skaitmeniniame pavidale, miškotvarkoje naudojami norint suskirstyti miško masę į taksacinius sklypus, nustatyti taksacinius rodiklius arba palengvinti jų nustatymą lauko darbų metu, užtikrinant maksimalų vidaus situacijos, taksacinių rodiklių bei ūkinių priemonių perimamumą.

11. **Taksaciniams sklypams išskirti naudojama** nuotoliniu būdu gauta informacija turi tenkinti tokius reikalavimus:

11.1. turi turėti detalius kilmės ir kokybės sertifikatus;

11.2. turi būti parengta ne anksčiau kaip prieš 3 metus iki lauko darbų sezono pradžios;

11.3. turi būti gauta vasaros ar ankstyvo rudens sezonų metu, kai medžiai su lapais;

11.4. vaizdai privalo perteikti informaciją regimosios ir artimosios infraraudonosios spinduliuotės zonose nuo 400 iki 900 nm;

11.5. vaizdai turi būti skaitmeniniame pavidale. Rastrinio vaizdo gardelės dydis negali būti didesnis nei 0,5 m vietovėje. Išimtiniais atvejais leidžiama naudoti kosminius vaizdus, kurių gardelės dydis 1 m vietovėje;

11.6. kiti nuotoliniu būdu gautos informacijos techniniai reikalavimai negali būti žemesni nei keliama ORT10LT sudarymui.

12. **Bendros paskirties** topografinių objektų (jei nepakanka GDB10LT informacijos), miško ribos nustatymui ar patikslinimui, taip pat sklypų ribų nustatymui palengvinti gali būti panaudoti Lietuvos skaitmeniniai ortofotografiniai M1:10000 žemėlapiai ORT10LT.

13. **Nuotoliniu būdu gautos informacijos** dešifravimą vykdyti gali tik specialistas – inžinierius-taksatorius, baigęs specialų apmokymo kursą ir periodiškai supažindinamas su informacijos nuotoliniu būdu gavimo bei jos apdorojimo technologijų ir jų taikymo miškotvarkoje naujovėmis.

14. **Monodešifravimas** (dvimatis) galimas tik naudojant skaitmeninius ortofotografinius žemėlapius bei ortofotoplanus, kurių tikslumas ir sudarymo technologijos leidžia spręsti kartografijos M 1:10000 uždavinius, vykdyti sklypinę miškų inventorizaciją 2 priede nustatytu tikslumu. Visais kitais atvejais dešifravimas turi būti vykdomas stereovaizde, jam išgauti panaudojant atitinkamas analogines bei skaitmenines technologijas.

15. **Miškotvarkos darbų metu** sudaromų geografinių duomenų bazių geometrinis tikslumas privalo tenkinti 2 priede pateiktus tikslumo reikalavimus.

16. **Bet kokia naujo tipo** nuotoliniu būdu gauta medžiaga gali būti naudojama miškotvarkos darbams vykdyti tik atlikus detalų jos informacinių savybių įvertinimą bei sukūrus atitinkamas praktinio panaudojimo metodikas.

17. **Valdos ribos** nustatomos pagal nekilnojamojo turto kadastro žemėlapi 2 priede nustatytu tikslumu. Miškų urėdijų ir girininkijų ribos pagal galimybę yra sutapdinamos su kadastro vietovių ribomis. Miško masių ribos nustatomos dešifruojant ortofotoplanus.

18. **Reikalavimai vietovardžiams.** Girininkijų, kaimų, miškų, pelkių, salų, piliakalnių, upių, upelių, tvenkinių ir ežerų pavadinimai įrašomi taksacinėse kortelėse arba kartografinėje

medžiagoje, vadovaujantis Valstybinės lietuvių kalbos komisijos 1997 m. rugpjūčio 28 d. nutarimu Nr. 63 (įskaitant papildymą – 2006 m. lapkričio 9 d. nutarimą Nr. N-8 9109), Kultūros paveldo registru, kadastro vietovių žemėlapiams, vietinių miškininkų informacija. Esant dviem objekto pavadinimams, antrasis kartografinėje medžiagoje įrašomas skliausteliuose.

19. Miškai skaidomi į inventorizavimo ir ūkininkavimo vienetus, kurie pagal savo dydį ir formą turi tenkinti praktinius reikalavimus miško išteklių inventorizavimui, ūkinių priemonių projektavimui, vykdymui, apskaitai ir kontrolei. Tokie vienetai yra miško kvartalai ir sklypai arba kvartalų dalys, atribotos keliais, grioviais, kitais stabiliais linijiniais objektais. Sklypų ribos turi išlikti maksimaliai pastovios (reikalinga medyno istorijai sekti). Keičiant miško sklypo ribą turi būti nurodyta priežastis: kirtimai, kitos ūkinės priemonės, administraciniai pakeitimai, teisės aktų pakeitimai, gamtosauginiai apribojimai, praeitos miškų inventorizacijos klaidos.

19.1. Kvartalų tinklo sistema keičiama tik išimtiniais atvejais – ūkininkavimo patogumui pagerinti, keičiantis valdos plotui ir riboms – gali būti priimami projektiniai sprendimai pakeisti kvartalų ribas bei formuoti naujus kvartalus. Reikalavimai kvartalų formavimui nustatyti 3 priede).

19.2. Siekiant patikslinti bei įtvirtinti miško masyvo viduje esančių pastovių georeferencinių objektų (kvartalinių linijų, griovių, upelių, miško kelių) padėtį kartografinėje medžiagoje yra atliekami jų geodeziniai matavimai. Taško koordinatė turi būti nustatoma ne žemesniu kaip 0,3 m tikslumu (matuojant taškus ties išorine valstybinės reikšmės miškų plotų riba) ir 0,5 m tikslumu (matuojant taškus valstybinės reikšmės miškų plotų viduje). Atlikus geodezinius matavimus sudaroma miškų georeferencinių objektų duomenų bazė.

Punkto pakeitimai:

Nr. [230-12-V](#), 2012-10-11, *Žin.*, 2012, Nr. 119-6023 (2012-10-13), i. k. 1123VMTISAK230-12-V

19.3. Taksaciniai sklypai išskiriami, skaidant kvartalą pagal nustatytus normatyvus (4 priedas), funkcinę paskirtį, valdymo bei administracinę priklausomybę ir sunumeruojami arabiškais skaičiais nuo pirmo iki paskutinio, pradedant nuo šiaurės vakarinio kvartalo kampo ir einant eilėmis iki jo pietrytinio kampo.

Valstybinėje valdoje yra išskiriami ir inventorizuojami miško ir ne miško žemės naudmenų, privačioje – tik miško žemės naudmenų sklypai. Miško žemė yra skirstoma į naudmenas pagal miškų valstybės kadastro, o žemės ūkio paskirties ir kita žemė – pagal nekilnojamojo turto kadastro reikalavimus (1, 5 priedai).

Punkto pakeitimai:

Nr. [230-12-V](#), 2012-10-11, *Žin.*, 2012, Nr. 119-6023 (2012-10-13), i. k. 1123VMTISAK230-12-V

20. Sklypų ribų (kvartalų vidaus situacijos) projektas rengiamas miškų valstybės kadastro, Lietuvos Respublikos georeferencinio pagrindo GDB10LT, skaitmeninių ortofotoplanų bei kitų valstybės kadastrų duomenų pagrindu. Ortofotoplanai, aerofotonuotraukos bei kosminės nuotraukos analogų pavidalu gali būti naudojamos išimtiniais atvejais, neturint tinkamų skaitmeninių ortofotoplanų. Instrumentinė nuotrauka atliekama tuomet, kai nėra nuotoliniu būdu gautos medžiagos ar jei po jos gavimo įvyko esminiai pokyčiai miške (dėl stichinių nelaimių ar žmogaus veiklos). Miškų valdytojams ar savininkams pateikus sklypų, paveiktų ūkinėmis priemonėmis, ribų, apmatuotų GPS imtuvais, duomenis, atitinkančius šios instrukcijos tikslumo reikalavimus, jie yra integruojami į inventorizacijos grafines duomenų bazines. Visais atvejais būtina naudotis praeitos miškotvarkos planine ir taksacine medžiaga, GIS duomenų bazėmis. Sklypų ribų projektas turi būti parengtas panaudojant GIS technologijas prieš pradedant vykdyti lauko darbus. Tai atliekama vykdant monodešifravimą kompiuterio ekrane arba stereodešifravimą, naudojant atitinkamas analogines ar skaitmenines technologijas. Kai miškų valstybės kadastre įregistruoto taksacinio sklypo riba neatitinka dešifruotos ribos iki 10 m atstumu, paliekama miškų valstybės kadastro riba. Bet kuriuo atveju pirminis sklypų ribų projektas turi būti

skelbiamas skaitmeninėje GIS duomenų bazėje, kurios pagrindu yra rengiamas fotoabrisas lauko darbams vykdyti ir kurios struktūra turi atitikti Miškų valstybės kadastro integruotos informacinės sistemos reikalavimus. Sklypų ribų projektą rengia tas pats vykdytojas, kuris vėliau atliks inventorizacijos lauko darbus. Esant skirtingų išorinių duomenų šaltinių tarpusavio neatitikimams, sklypų ribų projektas rengiamas vadovaujantis tokiais prioritetais:

20.1. Nekilnojamojo turto kadastro geodeziškai apmatuotų valdų ribos bei kadastro vietovių ir blokų ribų atkarpos, sutampančios su geodeziškai apmatuotų valdų ribomis;

20.2. georeferencinis pagrindas;

20.3. ortofotožemėlapiai ir ortofotoplanai;

20.4. šios instrukcijos 20.1 punkte neįvardytos Nekilnojamojo turto kadastro valdų ribos bei kadastro vietovių ir blokų ribų atkarpos;

20.5. valstybinės reikšmės miškų plotų schemų skaitmeninės ribos;

20.6. Saugomų teritorijų valstybės kadastro saugomų teritorijų ribos;

20.7. atvejais, kai remiantis ortofotožemėlapiu (ortofotoplanu) nustatoma akivaizdi georeferencinio pagrindo klaida, lemianti didesnę kaip 10 m natūrinės linijos vidutinį pasislinkimą, vadovujamasi ortofotožemėlapiu (ortofotoplanu);

20.8. atvejais, kai remiantis georeferenciniu pagrindu ir/ar ortofotožemėlapiu (ortofotoplanu) nustatoma akivaizdi Nekilnojamojo turto kadastro preliminariai apmatuotų valdų ribų klaida, lemianti didesnę kaip 10 m natūrinės linijos vidutinį pasislinkimą, sudarantį 0,095 ha ar didesnę plotą, natūrinės linijos padėtis nustatoma vadovaujantis georeferenciniu pagrindu ir/ar ortofotožemėlapiu (ortofotoplanu), o dėl pasislinkimo susidaręs plotas išskiriamas atskiru taksaciniu miško sklypu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, *Žin.*, 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

21. Miško ribų būklės įvertinimas ir jų tikslinimas. Inventorizacijos metu privaloma įvertinti valstybinės reikšmės miškų, besiribojančių su privačiais bei rezervuotais nuosavybės teisėmis atkurti miškais, ribų ir riboženklių būklę:

21.1. valstybinės reikšmės miškų plotų ribų būklės įvertinimas:

21.1.1. prakirstos, vietoje lengvai identifikuojamos ribos yra geros būklės;

21.1.2. neprakirstos arba apaugusios ribos yra blogos būklės;

21.1.3. kiekvienos būklės riboms nustatomas jų ilgis, blogos būklės riboms projektuojamos būklės pagerinimo priemonės. Kiekvienos būklės ribos plane pažymimos skirtingais sutartiniais ženklais;

21.2. valstybinės reikšmės miškų plotų riboženklių būklės įvertinimas:

21.2.1. įrengti riboženkliai yra geros būklės;

21.2.2. neįrengti arba sunaikinti riboženkliai yra blogos būklės;

21.2.3. kiekvienos būklės riboženkliais nustatomas jų skaičius. Kiekvienos būklės riboženkliai plane atžymimi skirtingais sutartiniais ženklais;

21.3. kai valstybinės reikšmės miškų plotų ribos vietoje neatitinka valstybinės reikšmės miškų plotų schemų ribų 10 m ar didesniu atstumu ir 0,1 ha ar didesniame plote, rengiami pasiūlymai dėl šių schemų tikslinimo;

21.4. rengiant sklypų ribų projektą, ypatingas dėmesys turi būti skiriamas miško ribos patikslinimui tose vietose, kurios georeferenciniame pagrinde GDB10LT turi tikslinimo požymį. Riba su tikslinimo požymiu yra nurodoma taksacinių sklypų ribų projekte.

22. Sklypų ribų projektai, parengti fotoabrisuose, naudojant skaitmeninę arba stereoskopinę technologijas, yra patikrinami natūroje ir tikslinami, kai juose yra neaiškių, nedešifruotų, neteisingai senoje miškotvarkos medžiagoje pažymėtų arba po aerofotografavimo atsiradusių naujų sklypų ribų, taip pat miško ribinių linijų, pažymėtų georeferenciniame pagrinde GDB10LT, kaip tikslintinų vietovėje. Kai negalima vizualiai reikalaujama tikslumu nustatyti sklypo arba miško ribos, atliekama dalinė instrumentinė kvartalo vidaus situacijos bei miško ribos patikslinimo nuotrauka. Dalinės instrumentinės

nuotraukos elementai, dirbant be GPS imtuvo ar kitų geodezinių instrumentų, yra kvartalinių bei kvartaluose esančių linijų (keliai, trasos, grioviai, taisyklingų sklypų ribos ir pan.), miško ribos linijų ilgių matavimai (nustatomoms sklypų riboms su dešifruotomis sklypų ribomis susieti) ir nustatomų sklypų ribų kryptių bei ilgių matavimai. Priklausomai nuo ribos nustatymo metodo ir jos stabilumo skiriamos ir skirtingais ženklais atvaizduojamos sklypų ribos: sutampančios su georeferenciniu pagrindu, apmatuotos su GPS imtuvais, stabilios dviejų ir daugiau inventorizacijų metu, nustatytos pirmą kartą dešifruojant su patikslinimu vietoje, nustatytos pirmą kartą dešifruojant be patikslinimo vietoje.

Punkto pakeitimai:

Nr. [230-12-V](#), 2012-10-11, *Žin.*, 2012, Nr. 119-6023 (2012-10-13), i. k. 1123VMTISAK230-12-V

23. Pirminiai ir pagrindiniai natūrinių darbų dokumentai yra taksacinė kortelė (16.1 priedas) ir fotoabrisas (abrisas). Sklypai yra aprašomi kiekybiniais ir kokybiniais rodikliais taksacinėje kortelėje arba elektroniniuose duomenų imtuvuose pagal jų pildymo nurodymus, pateiktus šios Instrukcijos 26–31 punktuose, užtikrinant vieningą sklypų duomenų bazę, vieningą miško išteklių bei jų naudojimo apskaitą valdos, regiono ir visos šalies lygmenyje. Sklypai išskiriami ir visa grafinė informacija (sutartiniais ženklais) apie juos yra pateikiama kvartalo fotoabrise (abrise), kuris yra pagrindas grafinei sklypų duomenų bazei sudaryti. Taksacinės kortelės ir fotoabriso (abriso) informacijos kodavimo sistemos turi užtikrinti miškų valstybės kadastro duomenų integraciją į kitus valstybės kadastrus ir registrus.

24. Sklypų taksacinio aprašymo tikslas yra natūrinių darbų metu surinkti (įtakсуoti) nustatyto pobūdžio informaciją apie kiekvieną kvartalo sklypą. Taksacijos metodas sklype (vizualinis, vizualinis-instrumentinis arba instrumentinis) bei rodiklių nustatymo tikslumas ir gradacija (2 priedas) priklauso nuo miškotvarkos darbų užsakovo bei praktinių analizės ir projektavimo poreikių, tačiau bet kokių atveju tikslumas negali būti mažesnis nei nurodytas 2 priede. Sklypo rodiklių, jo ribų bei ūkinių priemonių jame perimamumas užtikrinamas, naudojantis praeitos miškotvarkos inventorizacijos bei projekto duomenimis.

24.1. Bendrieji taksacinių sklypų rodikliai:

24.1.1. Adresas. Nurodomas inventorizacijos objekto (urėdijos ar kt.) ir jo ūkinio-administracinio padalinio (girininkijos) pavadinimas, miško masyvo kadastrinis numeris, nekilnojamojo turto kadastro vietovės ir bloko numeriai, kvartalo ir sklypo numeriai. Privačiose valdose papildomai nurodomas savininkas bei unikalus nekilnojamojo turto kadastro adresas.

24.1.2. Naudmena. Naudmenos tipas (5 priedas) yra pirminis sklypų skyrimo požymis, nustatomas visiems sklypams.

24.1.3. Augavietė. Augavietė nustatoma visiems, išskyrus technologinės paskirties, miško žemės sklypams ir visiems, išskyrus užstatytas teritorijas, kelius bei vandenį, ne miško žemės sklypams. Augavietė miško žemės naudmenų sklypuose yra nustatoma pagal ankstesnės miškotvarkos metu atlikto miško dirvožemių ir augaviečių kartografinio duomenis. Ji gali būti patikslinama vizualiniu būdu, atsižvelgiant į sklypo augaliją ir reljefą arba atliekant supaprastintą ar detalų dirvožemio tyrimą. Augavietės nustatymo normatyvai pateikti 6 priede.

24.1.4. Sklypo ypatybės.

24.1.4.1. Saugomi gamtos ir kultūros paveldo objektai. Saugomi gamtos ir kultūros paveldo objektai miško žemės sklypuose, o miškų urėdijų bei valstybinių gamtinių rezervatų ir nacionalinių parkų direkčių valdomuose plotuose – ir ne miško žemės sklypuose turi būti atžymėti taksacinėse kortelėse ir pažymėti kartografinėje medžiagoje. Šie objektai identifikuojami vadovaujantis Valstybinės reikšmės istorijos, archeologijos ir kultūros objektų sąrašu, Lietuvos Respublikos ir savivaldybių nekilnojamųjų kultūros vertybių registrais ir kultūros vertybių apsaugos reglamentais, Valstybinės reikšmės gamtos paminklų sąrašu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastru, Saugomų rūšių ir bendrųjų valstybės registru, Lietuvos raudonosios knygos gyvūnų, augalų, grybų rūšių bei augalų

bendrijų sąrašais bei jų radviečių duomenų bazėmis, kertinių miško buveinių sąrašais. Pastarieji du sąrašai aktualizuojami sklypų aprašymo metu.

24.1.4.2. **Įrenginiai.** Sklype esantys įrenginiai – tiltai, pralaidos, priešgaisriniai bokštai, stacionariniai medžioklės bokšteliai, rekreaciniai įrenginiai ir kiti aprašomi taksacinėje kortelėje ir pažymimi kartografinėje medžiagoje.

24.2. **Apaugusios mišku miško žemės sklypai (medynai)** aprašomi nustatant augavietės tipą ir juose esančio medyno rodiklius. Medyno rodikliai nustatomi pagal faktinę būklę, neatsižvelgiant į planuojamus vykdyti miškų inventorizacijos metais kirtimus. Metų pabaigoje yra patikslinami valstybinių miškų valdytojų valdomų miško sklypų, kurių medynuose po miškų inventorizacijos buvo atlikti kirtimai, duomenys.

24.2.1. **Medyno rodikliai** nustatomi naudojant vieną iš 7.2 punkte įvardintų inventorizacijos metodų.

24.2.2. **Medyno rodikliai** nustatomi pagal atitinkamus juos sudarančių ardu ir miško elementų rodiklius, įtaksuotus ne mažesniu kaip 2 priede nurodytu tikslumu.

24.2.2.1. **Rūšinė sudėtis.** Miško elemento medžių rūšis užrašoma sutartine santrumpa (8 priedas). Ardo rūšinė sudėtis yra nustatoma pagal jo miško elementų tūrių santykines dalis ardo tūryje (jaunuolynuose iki 5 m aukščio ir 10 m. amžiaus – pagal atskirų miško elementų medelių skaičiaus santykį), išreiškiant jas sveikais skaičiais (koeficientais) nuo 10 (tūrio dalis 96% ir daugiau) iki 1 (tūrio dalis 6–15%). Rūšinės sudėties formulė kiekvienam ardui yra surašoma koeficientų mažėjimo tvarka medžių rūšių grupėmis: spygliuočiai, kietieji lapuočiai ir minkštieji lapuočiai. Vyraujanti ardo medžių rūšis įrašoma rūšinės sudėties formulės priekyje. Iš dviejų ar didesnio skaičiaus medžių rūšių vyraujančia laikoma geriau augavietę atitinkanti rūšis (32 priedas). Medyno vyraujanti medžių rūšis prilyginama pirmojo ardo vyraujančiai medžių rūšiai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

24.2.2.2. **Kilmė.** Miško elemento kilmė gali būti savaiminė, mišri arba kultūrinė. Ardo kilmė nustatoma pagal kultūrinės kilmės elementų dalį jo tūryje: savaiminė (kai nėra kultūrinės kilmės elementų), mišri (kai kultūrinės kilmės elementas sudaro ≤ 75 % tūrio), kultūrinė (kai kultūrinės kilmės elementas sudaro > 75 % tūrio). Medyno kilmė prilyginama pirmojo ardo kilmei.

24.2.2.3. **Amžius, amžiaus klasė.** Miško elemento amžius nustatomas aktualizuojant ir patikslinant praeitos inventorizacijos metu nustatytą jo amžių arba kitu naudojamo inventorizacijos metodo numatytu būdu (9 priedas). Nustatytas amžius apvalinamas iki 2 priede nurodyto dydžio. Amžiaus klasė pirmajam ardui nustatoma pagal jo vyraujančio miško elemento amžių, o medynui – pagal jo pirmojo ardo amžiaus klasę.

24.2.2.4. **Skersmuo.** Medžių skersmenys matuojami 1,3 m aukštyje nuo šaknies kaklelio vadovaujantis 10 ir 24 prieduose pateiktais principais. Miško elemento medžių vidutinis skersmuo apskaičiuojamas ištraukus kvadratinę šaknį iš apmatuotų medžių skersmenų kvadratų vidurkio. Skersmuo nenustatomas jaunuolynuose, kurių medžių vidutinis aukštis yra iki 2 m. Vidutinis miško elemento medžių skersmuo apvalinamas iki 2 priede nurodyto dydžio.

24.2.2.5. **Aukštis.** Medžių aukščiai matuojami 10 ir 24 prieduose nustatyta tvarka. Miško elemento vidutinis aukštis nustatomas pagal jo vidutinį skersmenį, išmatuotų medžių aukščius ir skersmenis panaudojant unifikuotą aukščių priklausomumo nuo skersmens modelį.

Medyno ardo vidutinis aukštis nustatomas apskaičiuojant miško elementų vidutinio aukščio svertinį vidurkį, kuris skaičiuojamas susumavus miško elementų vidutinių aukščių ir jų skerspločių sumos (arba tūrio, arba rūšinės sudėties koeficientų sumos) sandaugas ir padalinus iš jų skerspločių sumų sumos (arba tūrio, arba rūšinės sudėties koeficientų sumos).

24.2.2.6. **Skerspločių suma.** Medžių skerspločių sumos 1,3 m aukštyje nuo šaknies kaklelio matavimai vykdomi bareliuose, kurių išdėstymo tvarka ir kiti skerspločių sumos nustatymo reikalavimai pateikti 24 priede. Kiekvieno iš ardu skerspločių sumą atitinkamai

sudaro jo miško elementų skerspločių sumos.

24.2.2.7. **Skalsumas.** Vizualinės su matavimo elementais inventorizacijos būdu medyno ardo skalsumas nustatomas vizualiai, iš patirties pagal lajų glaudumą. Esant nepakankamai patirčiai rekomenduojama naudoti kampinės apskaitos barelius, matuojant juos tipingose sklypo vietose. Atrankiniu instrumentiniu būdu matuojamuose medynuose skalsumas apskaičiuojamas pagal matuojamo ir normalaus medyno skerspločių sumų arba medžių stiebų (su žieve) tūrio santykį. Normalaus medyno skerspločių suma arba medžių stiebų (su žieve) tūris (11 priedas) parenkami pagal ardo vyraujančią medžių rūšį ir ardo vidutinį aukštį.

Jaunuolynuose, kurių medžių vidutinis aukštis neviršija 5 m, skalsumas yra nustatomas: žėliniuose – apskaičiuojant 1 ha esančio ir teoriškai maksimalaus (10000 medelių 1 ha) medelių skaičiaus santykį, želdiniuose – apskaičiuojant normatyvinio sodinimo vietų ir išlikusių perspektyvių medelių skaičiaus santykį.

24.2.2.8. **Boniteto klasė, augavietės našumo indeksas** (11 priedas) nustatomi pagal medyno 1 ardo vyraujančio miško elemento amžių ir vidutinį aukštį (kai jis didesnis nei 5 m). Augavietės našumo indeksas gali būti nustatomas greta arba vietoj boniteto klasės pagal I ardo vyraujančio miško elemento aukštį atitinkamame normatyviniame amžiuje (12 priedas). Jaunuolynuose iki 5 m aukščio boniteto klasė arba augavietės našumo indeksas nustatomas pagal augavietės potencialų derlingumą.

24.2.2.9. **Medyno tūris** – tai medyne augančių (gyvų) medžių stiebų su žieve tūris. Medyno tūriui nustatyti apskaičiuojamas medžių stiebų nuo šaknies kaklelio iki viršūnės tūris (su žieve).

Inventorizuojant vizualiniu su matavimo elementais metodu, medyne augančių medžių stiebų tūris nustatomas pagal ardo vyraujančios medžių rūšies standartinės skerspločių sumos (11 priedas), ardo vidutiniam aukščiui ir vidutiniam skersmeniui atitinkančio formrodinio aukščio (11A, 11B priedai) ir skalsumo sandaugą.

Naudojant kampinės apskaitos barelius, medžių tūris nustatomas kiekvienam miško elementui apskaičiuojant jo vidutiniam aukščiui ir skersmeniui atitinkančio formrodinio aukščio (11A, 11B priedai) ir skerspločių sumos sandaugą.

Taikant ištisinį matavimą arba skritulio barelius, medžių tūris nustatomas kiekvienam medžiui, po to miško elementui, medyno ardui ir medynui (24 priedas). Ardo tūris nustatomas apskaičiuojant to ardo miško elementų tūrių sumą. Medyno tūris lygus ardu tūrių sumai.

Objekto (valstybinių miškų) brandžių medynų tūriui nustatyti pagal medžių rūšis, augavietes, medynų būklę vykdoma brandžių medynų sklypų visumos inventorizacija atrankos metodu (25 priedas). Atrankinę – instrumentinę taksaciją atskiruose miško sklypuose šiuo atveju vykdyti neprivaloma.

24.2.2.10. **Prekingumas** nustatomas užsakovui pageidaujant pagal medyną sudarančių medžių tūrio padarinės dalies dydį, nustatytą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu patvirtintose Apvaliosios medienos bei nenukirsto miško matavimo ir tūrio nustatymo taisyklėse.

24.2.2.11. **Selekcinė vertė** nustatoma užsakovui pageidaujant, vadovaujantis Medynų selekcinės vertės nustatymo metodika (13 priedas).

24.2.2.12. **Sanitarinė būklė** įvertinama nustatant vizualiniu metodu tokius rodiklius: vėjavartų, vėjalaužų, sausuolių, negyvos medienos ir džiūstančių medžių stiebų tūrį nuo 1 m³/ha; patvenktą plotą; žvėrių pažeidimus, išskiriant pažeidimų pobūdį bei jų šviežumą; jaunuolynų, medžių liemenų ir pirminių kenkėjų, ligų bei dėl kitų priežasčių pažeistų medžių procentą (pagal medžių rūšis ir pažeidimo intensyvumą).

24.2.2.13. **Pomiškis** aprašomas, kai po medyno danga yra ne mažiau kaip 500 vnt./ha gyvybingų pagrindinių ir šalutinių medžių rūšių medelių, nustatant vizualiniu būdu tokius rodiklius: rūšinė sudėtis, vyraujančios medžių rūšies vidutinis amžius, aukštis, kilmė, medelių skaičius 1 ha. Pomiškio gyvybingumas nustatomas vadovaujantis aplinkos ministro 2008 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. D1-199 patvirtintais Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatais (Žin., 2008, Nr. [45-1702](#)).

24.2.2.14. **Trakas.** Trakas aprašomas, nurodant iki trijų krūmų rūšių (8 priedas) mažėjančia ploto padengimo procento tvarka. Ploto padengimas trako krūmų rūšimis įvertinamas vizualiniu metodu tankumo kategorijomis: retas – iki 30 % ploto, vidutinio tankumo – 40–60 % ploto, tankus – daugiau kaip 60 % ploto. Trako krūmų rūšims gali būti nurodoma ūkinė vertė. Saugomose teritorijose, įvertinant biologinę įvairovę ir Europos Bendrijos svarbos natūralias buveines, gali būti aprašytos visos traką sudarančios krūmų rūšys.

24.2.2.15. **Polajiniai želdiniai** aprašomi nurodant rūšinę sudėtį, vyraujančios medžių rūšies vidutinį amžių, aukštį ir skalsumą.

24.2.2.16. **Pavieniai medžiai** aprašomi įvertinus vizualiniu metodu arba inventorizavus atrankiniu instrumentiniu metodu apaugusiuose (jaunuolynai ir pusamžiai) ir neapaugusiuose medynais bei ne miško žemės sklypuose, nurodant pavienių medžių rūšinę sudėtį, vidutinį amžių, skersmenį ir tūrį 1 ha.

24.2.2.17. **Miško želdinių ir žėlinių būklė.** Pirminiai duomenys želdiniams ir žėliniams aprašyti gaunami iš Miško želdinimo ir žėlimo projektų duomenų bazių, kaupiamų miškų urėdijose. Miške aprašomi visi praėjusio vykmečio želdiniai ir žėliniai pagal tokius rodiklius: įveisimo metai, amžius (prie želdinių amžiaus pridedami 1 metai), medžių rūšys (ne daugiau kaip dvi), želdinių ir žėlinių tankis (gyvybingų, t. y. perspektyvių medelių skaičius 1 ha pagal vidutinį amžių), želdinių ir žėlinių būklė (pagal Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų 9 priedą), tikslinių medžių rūšių pakenkimai.

24.2.3. **Kiti rodikliai.** Sutartyje su darbų užsakovu gali būti aptarti papildomai inventorizuojami kiti rodikliai:

24.2.3.1. **Sausinimo įrenginių ir sausintų sklypų būklė.** Sklypo sausinimo įrenginiai pažymimi kartografinėje medžiagoje, jų būklė įvertinama pagal normatyvus (14 priedas). Sausintų sklypų būklė nustatoma pagal jų atstumą nuo griovio, žemės naudmenas ir laikotarpį po sausinimo darbų (15 priedas).

24.2.3.2. **Vaisinių ir vaistinių augalų ištekliai** nustatomi dviem gausiausiomis samanų-žolių-krūmokšnių ardo ir dviem trako augalų rūšims, nurodant augalo rūšį, jos užimamą sklypo dalį, sąžalyno tankumą, projekcinę sklypo dangą, ištisinio sąžalyno plotą ir nustatant išteklių tipą – naudotini paruošoms, rekreacijai arba žvėrių mitybai (8 priedas), vadovaujantis Laukinės augalijos įstatymu, Laukinės augalijos išteklių apskaitos tvarka, Laukinės augalijos išteklių valstybinio registro nuostatais, Aplinkos ministerijos patvirtintu apskaitomų augalijos rūšių sąrašu. Skiriami produktyvūs ir rezerviniai sąžalynai (pagal medyno skalsumą ir trako tankumą).

24.2.3.3. **Poilsiniai (rekreaciniai) ištekliai** aprašomi valstybinių parkų rekreacinių zonų bei kitų rekreacinės paskirties miškų (miško parkai, kurortų ir miestų miškai, rekreaciniai miško sklypai, apsauginės ir estetinės reikšmės miško sklypai prie magistralinių ir krašto kelių ir kt.) sklypuose. Sklypai yra aprašomi bendrąja tvarka, papildomai nustatant jų estetinę, rekreacinę vertę, digresiją pagal šių rodiklių nustatymo metodikas, suderintas su darbų užsakovu. Rekreacinės teritorijos ir objektai (poilsio vietos, stovyklavietės, poilsio-atokvėpio vietos, žaidimų aikštelės, paplūdimiai, maudyklos, pėsčiųjų ir dviratininkų takai, turistinių maršrutų trasos), poilsio įrenginiai, gamtiniai rekreacijos objektai (vaizdingi medynai ir augalai, reginių vietos) aprašomi ir pažymimi kartografinėje medžiagoje.

Punkto pakeitimai:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

24.3. Neapaugusios mišku miško žemės sklypai aprašomi nurodant žemės naudmenos tipą (kirtavietė ir jos atsiradimo metai, miško aikštė, mažasis miško karjeras, žuvęs medynas) ir žemės sklypams, skirtiems miškui įveisti (informacija privačioje žemėje apie juos gaunama teritoriniuose žemėtvarkos skyriuose bei iš privačios žemės savininkų, valstybinėje – iš šios žemės valdytojų), nurodžius jų buvusią naudmeną pagal nekilnojamojo turto kadastrą, aprašomas želiančios medžių rūšys, medelių vidutinis amžius ir aukštis, skaičius 1 ha ir numatomas miško atkūrimo (įveisimo) būdas – žėlimas arba želdinimas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

24.4. Miško dauginamosios medžiagos išauginimo žemės sklypai aprašomi, nurodant naudmenos tipą (miško medelynas, sėklinė plantacija), plotą.

24.5. Miško sėklinės bazės sklypai aprašomi, nurodant jų tipą (sėklinės plantacijos, sėkliniai medynai, genetiniai draustiniai, klonų rinkiniai, genotipų bandomieji želdiniai), įkūrimo metus, medžių ir krūmų rūšis. Atliekant miškų inventorizaciją miško sėklinės bazės objektų išorinės ribos išlaikomos nekeičiamos pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintus selekcinės sėklininkystės objektams priskirtus miškų plotus. Objekto viduje taksacinių sklypų skaičius, jų plotas, konfigūracija ir kt. gali kisti pagal situaciją natūroje. Jei dėl neteisingų ankstesnių matavimų ar kitų priežasčių išorinės objekto ribas būtina tikslinti, šie pakeitimai derinami su Valstybine miškų tarnyba. Linijiniai objektai (keliai, grioviai ir kt.), besiribojantys su miško sėklinės bazės objektu, į bendrą šio objekto plotą neįtraukiami. Ūkinės priemonės miško sėklinės bazės objektuose projektuoja Valstybinė miškų tarnyba.

24.6. Technologinės paskirties miško žemės sklypai pažymimi kartografinėje medžiagoje. Medienos sandėliai, priešgaisriniai barjerai ir ne mažesnio kaip 15 m pločio trasos aprašomos taksacinėje kortelėje. Linijiniai objektai ir trasos aprašomos nurodant jų plotą metrais. Trasoms nurodoma jų paskirtis (sausinimo, kelių, ryšių, energetikos ir kt.), ypatybės (apaugusi, pravažiuojama), galimybės panaudoti miško reikmėms.

24.7. Kitos paskirties miško žemės sklypai aprašomi, nurodant naudmenos tipą. Žaliavinėms ir dekoratyvinių eglių plantacijoms papildomai nurodoma jų paskirtis, įveisimo metai, auginamos medžių ir krūmų rūšys.

24.8. Ne miško žemės naudmenų sklypai aprašomi inventorizuojant valstybinius miškus, nurodant naudmenos tipą (5 priedas).

24.8.1. Žemės ūkio naudmenų sklypams papildomai nurodoma jų paskirtis, pievoms ir ganykloms – kokybė (sausuminė, užliejama, užpelkėjusi; ploto dalis, apaugusi krūmais), pelkėms – apaugimas menkmiškiu.

24.8.2. Keliamis (visi ūkio reikmėms naudojami keliai turi būti aprašyti) nurodoma jų priklausomybė (bendro naudojimo, žinybinis, privatus), danga (asfaltas, žvyras, be dangos), plotis, pravažumas įvairiu metų laiku.

24.8.3. Grioviams nurodomas jų plotis ir būklė.

24.9. Medžių savaiminukais apaugusi miškų ūkio, žemės ūkio, konservacinės pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties arba laisva valstybinė ne miško žemė inventorizuojama mišku, jei vidutinis medžių amžius pasiekęs ar viršijęs 20 metų ir šis žemės plotas atitinka šios instrukcijos 1 priedo 1.22 punkte apibrėžtą miško sąvoką. Miškų ūkio, žemės ūkio, konservacinės pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties arba laisva valstybinė ne miško žemė, kai viename hektare yra ≥ 2000 vnt. ir ≥ 1 m vidutinio aukščio spygliuočių ar kietųjų lapuočių arba ≥ 4000 vnt. ir ≥ 2 m vidutinio aukščio minkštųjų lapuočių rūšių savaime želiančių medžių, kurių vidutinis amžius mažesnis kaip 20 metų, aprašoma kaip žemė, apauganti mišku (5 priedas), želiančius medžius aprašant 5 ardu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, Žin., 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

24.10. Ne miško žemės naudmenų sklypams, įregistruotiems miškų valstybės kadastre miško žemės sklypais, be anksčiau buvusios ir dabartinės žemės naudmenos, nurodoma jos transformacijos priežastis (pagal 26 priedo reikalavimus). Jei transformacija įvyko ne dėl teisėtos žmogaus veiklos, tokie plotai inventorizuojami kaip miško žemė pagal 26 priedo 2 punkto reikalavimus. Dėl klaidingo miško žemės identifikavimo ankstesnėje miškotvarkos medžiagoje (kai šie klaidingi duomenys įregistruoti miškų valstybės kadastre) užfiksuoti didesni kaip 10 m pločio miško žemės plotų ribų pasikeitimai bei miško žemės,

transformuotos į ne miško žemę, plotai, nepriklausomai nuo jų pločio, dokumentuojami parengiant sąrašus ir planus M 1:10 000. Šiuos dokumentus inventorizacijos vykdytojas kiekvieno lauko darbų etapo pabaigoje pateikia derinti atitinkamam Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus teritoriniam poskyriui, kuris per 20 darbo dienų sąrašus ir planus suderina arba pateikia motyvuotą atsisakymą derinti. Suderinti miško žemės plotų ribų pasikeitimų dokumentai (sąrašai ir planai M 1:10 000) ir duomenys yra neatsiejama dokumentų ir duomenų, perduodamų Valstybinei miškų tarnybai, dalis (22 priedas).

Punkto pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, *Žin.*, 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

25. **Inventorizacijos duomenys** apdorojami, parengiami nustatytu formatu ir perduodami į Miškų valstybės kadastro integruotos informacinės sistemos duomenų bazę.

TAKSACINĖS KORTELĖS PILDYMAS

26. Bendrieji taksacinės kortelės pildymo reikalavimai

26.1. **Kortelė** (16.1 priedas) pildoma lietuvių kalba, spausdintinėmis raidėmis, aiškiu įskaitomu šriftu. Kortelė yra vieninga inventorizuojant visų nuosavybės formų miškus. Miškų inventorizacijos duomenys įrašomi užpildant kortelės maketų laukus, laikantis reikalavimų, nustatytų šioje Instrukcijoje. Kiekvienam sklypui pildoma atskira kortelė. Į kortelę įrašomų rodiklių skaičius ir turinys priklauso nuo žemės naudmenos. Medynų rodiklių matai ir gradacijos pildomi pagal 2 priedą.

26.2. **Kortelės grupuojamos** pagal valdas, jų ribose pagal kvartalus. Sugrupuotoms kortelėms pildomi suvestiniai duomenys – viršeliai (16.2 priedas).

27. **Maketas Nr. 1** („Sklypo bendra charakteristika“) pildomas taip:

27.1. lauke „**Sklypo Nr.**“ įrašomas sklypui suteiktas numeris. Kvartale taikoma vieninga sklypų numeracija valstybiniams ir privatiems miškams;

27.2. lauke „**Plotas, ha**“ įrašomas sklypo plotas 0,1 ha tikslumu (kai naudojamos GIS technologijos, plotas apskaičiuojamas ir į duomenų bazę įrašomas automatizuotai);

27.3. lauke „**Žemės naudmena**“ įrašomas kodas iš klasifikatoriaus „Žemės naudmenų rūšys“ (5 priedas);

27.4. lauke „**Medžių rūšis**“ įrašomas medyno vyraujančios medžių rūšies raidinis kodas pagal klasifikatorių „Medžių ir krūmų rūšys“ (8 priedas). Įrašytas kodas turi sutapti su Maketo Nr. 10 pirmojo ardo pirmoje eilutėje įrašytu medžių rūšies kodu;

27.5. lauke „**Bonitetas**“ įrašoma medyno bonitetinė klasė: 1A, 1, 2, 3, 4, 5, 5A arba 5B. Bonitetinės klasės nustatymo normatyvai pateikti 11 priede;

27.6. lauke „**Augavietė**“ įrašomas augavietės raidinis kodas pagal klasifikatorių „Miško augavietės, miško tipų serijos ir dirvožemiai“ (6 priedas);

27.7. lauke „**Miškų pogrupis**“ įrašomas kodas pagal klasifikatorių „Miškų grupės ir pogrupiai“ (16.3 priedas), vadovaujantis aktualiu Vyriausybės nutarimu dėl miškų priskyrimo miškų grupėms. Šis laukas pildomas tik tuo atveju, kai sklypui nustatytas miškų pogrupis neatitinka įrašyto viršelyje. Jei inventorizacijos metu nustatoma, kad Vyriausybės nutarimu priskirta miškų grupė ir pogrupis neatitinka Vyriausybės 2001 m. rugsėjo 26 d. nutarimu Nr. 1171 „Dėl miškų priskyrimo miškų grupėms tvarkos ir miškų priskyrimo miškų grupėms normatyvų patvirtinimo“ (*Žin.*, 2001, Nr. [84-2931](#); 2008, Nr. [68-2588](#)) patvirtintų normatyvų, lauke „Siūlomas miškų pogrupis“ įrašomas miškų pogrupio kodas pagal normatyvus. Šis laukas pildomas tik tuo atveju, kai sklypui siūlomas priskirti miškų pogrupis neatitinka viršelyje įrašyto siūlomo miškų pogrupio;

27.8. lauke „**Inventorizacijos ypatumai**“ įrašoma: kai sklypas išsinuomotas – kodas „1“; kai sklypas išnuomotas kitiems naudotojams – kodas „2“. Šis laukas būtinai pildomas pirmą kartą inventorizuojamiems sklypams (kodas „5“), tiek praeitos miškotvarkos metu buvusiems, bet neinventorizuotiems medynams, tiek naujai užžėlusiems jaunuolynams;

27.9. lauke „**Nusausinta žemė**“ įrašomas kodas „N“, kai nusausintas sklypas yra griovių veikimo zonoje ir viršelyje atitinkamas kodas neįrašytas.

28. **Maketas Nr. 2** („Projektuojamos ūkinės priemonės“) pildomas taip:

28.1. laukuose „1“, „2“ ir „3“ įrašomi projektuojamų ūkinių priemonių kodai pagal klasifikatorių „Miškų ūkinės priemonės“ (16.4 priedas);

28.2. lauke „**Išk. %**“ įrašomas projektuojamais ugdymo kirtimais sklype iškertamos medienos tūrio procentas.

29. **Maketas Nr. 3** („Žuvę medžiai“) pildomas taip:

29.1. lauke „**Sausuoliai**“ įrašomas sausuolių stiebų tūris hektare 1 m³ tikslumu;

29.2. lauke „**Vėjovartos**“ įrašomas vėjovartų stiebų tūris hektare 1 m³ tikslumu.

30. **Maketas Nr. 10** („Medyno taksaciniai rodikliai“) pildomas taip:

30.1. lauke „**Ardas**“ įrašomas medyno ardo kodas: „1“ – viršutinis ardas; „2“ – žemutinis ardas; „3“ – pomiškis; „4“ – apaugimas pelkėse, menkmiškis; „5“ – savaiminis žėlimas; „6“ – polajiniai želdiniai; „9“ – pavieniai medžiai;

30.2. lauke „**Sudėtis/Koef.**“ įrašomi medyno rūšinės sudėties koeficientai pagal arodus. Jų suma arde turi būti lygi 10;

30.3. lauke „**Sudėtis/Rūšis**“ įrašomi ardą sudarančių medžių rūšių raidiniai kodai pagal klasifikatorių „Medžių ir krūmų rūšys“ (8 priedas);

30.4. lauke „**Amžius (metai)**“ įrašomas visų ardų kiekvienos medžių rūšies amžius. Kultūrinės kilmės medynų iki 30 metų ir savaiminės kilmės medynų iki 10 metų medžių rūšių amžius įrašomas 1 metų tikslumu, likusiems medynams iki 120 metų – 5 metų tikslumu, daugiau kaip 120 metų – 10 metų tikslumu. Į želdinių amžių įskaitomi ir sodinimo metai;

30.5. lauke „**H (m)**“ įrašomas visų ardų kiekvienos medžių rūšies aukštis. Aukštis iki 2 m įrašomas 0,5 m tikslumu, daugiau kaip 2 m – 1 m tikslumu. Želdinių minimalus aukštis gali būti 0,2 m ir iki 0,5 m aukščio įrašomas 0,1 m tikslumu;

30.6. lauke „**D (cm)**“ įrašomas visų ardų medžių rūšių, kurių aukštis didesnis kaip 2 m, skersmuo 2 cm tikslumu;

30.7. lauke „**Skalsumas**“ įrašomas 1, 2, 4 ir 6 ardų skalsumas 0,1 tikslumu: viršutiniui (1) ardui – nuo 0,2 iki 1,5; žemutiniui (2) ardui 0,1–0,7; pomiškiui (3 ardui) – medelių skaičius šimtais vienetų viename hektare nuo 5 iki 95; menkmiškiui (4 ardui) – 0,1–1,0; savaiminiui žėlimui (5 ardui) – medelių skaičius šimtais vienetų viename hektare nuo 5 iki 95, kai jis aprašomas plynumose arba atskiru ardu miško želdiniuose; polajiniams želdiniams (6 ardui) – 0,1–0,7; paviniams medžiams (9 ardui) – nepildomas;

30.8. lauke „**Iškirt. %**“ įrašomas suprojektuotas iškirsti tūrio procentas pagal medžių rūšis (nuo 2 iki 100 %). Pildoma tik privačioms valdoms, rengiant jų miškotvarkos projektus;

30.9. lauke „**Kilmė**“ želdintoms medžių rūšims įrašomas kodas „K“ (kultūrinė);

30.10. lauke „**Tūris m³/ha**“ 1, 2 ir 9 ardų pirmoje eilutėje įrašomas stiebų tūris kubiniais metrais viename ha, iki 50 m³/ha – 5 m³/ha tikslumu, daugiau kaip 50 m³/ha – 10 m³/ha tikslumu;

30.11. lauke „**ΣG (m²/ha)**“ instrumentiniu metodu inventorizuojamuose medynuose kiekvienai pirmojo ardo medžių rūšiai įrašoma skerspločių suma 1 m² tikslumu.

31. **Papildomi kortelės maketai** pildomi pagal fiksuotą struktūrą: maketo numeris (laukas „Nr.“) ir laukai „1“, „2“, „3“, „4“ ir „5“. To paties numerio papildomi maketai kortelėje gali būti pildomi iki 3 kartų, išskyrus Maketą Nr. 38, kuris pildomas vieną kartą. Papildomi maketai:

31.1. **Maketas Nr. 11** („Miško želdiniai“) privalomai pildomas visiems paskutinio vykmečio želdiniams, įskaitant ir žuvusius:

31.1.1. lauke „1“ įrašomi želdinimo metų paskutiniai du skaitmenys;

31.1.2. lauke „2“ įrašomi sodintų medžių rūšių raidiniai kodai (iki dviejų medžių rūšių, įrašomų be jokio skiriamąjo ženklų) pagal klasifikatorių „Medžių ir krūmų rūšys“ (8 priedas);

31.1.3. lauke „3“ įrašomas perspektyvių sodintų medelių kiekis šimtais vienetų hektare (nuo 1 iki 90) (Pvz., jei sodinta 3500, o išliko 2700, tai įrašoma 27). Nustatant medelių skaičių

apskaitomi sveiki, silpnai pažeisti ir pusė vidutiniškai pažeistų medelių (žvėrių, entokenkėjų ir ligų pažeisti). Prie bendro skaičiaus pridedami ir savaime atžėlę tikslinių medžių rūšių medeliai, atitinkantys augavietę;

31.1.4. lauke „4“ įrašoma želdinių būklė: „4“ – geri; „3“ – patenkinami; „2“ – blogi; „1“ – žuvę. Blogiems ir žuvusiems želdiniams Makete Nr. 12 nurodoma nepatenkinamos būklės priežastis (kodas pagal klasifikatorių „Miško pažeidimai“ (16.5 priedas)).

Punkto pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, Žin., 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

31.1¹. **Maketas Nr. 22** („Miško žėliniai“) privalomai pildomas visiems paskutinio vykmečio žėliniams, įskaitant ir žuvusius:

31.1¹.1. lauke „1“ įrašomi Miško žėlimo projekto sudarymo metų paskutiniai du skaitmenys;

31.1¹.2. lauke „2“ įrašomi atžėlusių vyraujančių medžių rūšių raidiniai kodai (iki trijų medžių rūšių, įrašomų be jokio skiriamąjo ženklo) pagal klasifikatorių „Medžių ir krūmų rūšys“;

31.1¹.3. lauke „3“ įrašomas išlikusių perspektyvių atžėlusių medelių kiekis šimtais vienetų hektare (nuo 1 iki 90). Nustatant medelių skaičių apskaitomi sveiki, silpnai pažeisti ir pusė vidutiniškai pažeistų medelių;

31.1¹.4. lauke „4“ įrašoma žėlinių būklė: „4“ – geri; „3“ – patenkinami; „2“ – blogi; „1“ – žuvę. Blogiems ir žuvusiems žėliniams Makete Nr. 12 nurodoma nepatenkinamos būklės priežastis (kodas pagal klasifikatorių „Miško pažeidimai“ (16.5 priedas)).

Papildyta punktu:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, Žin., 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

31.2. **Makete Nr. 12** („Miško pažeidimai“) pildomi visų rūšių miško pažeidimai sklype:

31.2.1. lauke „1“ įrašomas miško pažeidimų rūšies kodas pagal klasifikatorių „Miško pažeidimai“;

31.2.2. lauke „2“ įrašomas pažeistos medžių rūšies kodas pagal klasifikatorių „Medžių ir krūmų rūšys“;

31.2.3. lauke „3“ įrašomas pažeistų medžių skaičius procentais nuo atitinkamos medžių rūšies medžių skaičiaus (apskaitomi vidutiniškai ir stipriai pažeisti medžiai);

31.2.4. lauke „4“ įrašomas medžių pažeidimo laipsnis: „1“ – silpnas, „2“ – vidutinis, „3“ – stiprus, „4“ – žuvę medžiai;

31.2.5. lauke „5“ įrašoma reikšmė „1“, kai medžiai pažeisti per paskutinius metus.

31.3. **Maketas Nr. 13** („Technologinės paskirties objektai“) pildomas priešgaisriniais barjerams, melioracijos, energetikos trasoms, ne siauresnėms kaip 15 m:

31.3.1. lauke „1“ įrašomas technologinės paskirties objekto plotis metrais (nuo 15 iki 99).

31.4. **Maketas Nr. 14** („Vaisiniai ir vaistiniai augalai“) pildomas sklypams, kuriuose rasti vaisiniai ir vaistiniai augalai:

31.4.1. lauke „1“ įrašomas augalo rūšies pavadinimo kodas pagal klasifikatorių „Vaisiniai ir vaistiniai augalai“ (8 priedas);

31.4.2. lauke „2“ įrašomas rūšies sutinkamumas, t. y. kokioje sklypo dalyje auga, procentais, 10 procentų tikslumu;

31.4.3. lauke „3“ įrašomas sąžalyno tankis, procentais, 10 procentų tikslumu;

31.4.4. lauke „4“ įrašoma ūkinė vertė, t. y. tinkamumas paruošoms: „1“ – maža, „2“ – vidutinė, „3“ – didelė.

31.5. **Maketas Nr. 15** („Įvykdyti miško kirtimai“) pildomas visų rūšių kirtimams, įvykdytiems sklype per vykmetį, išskyrus atrankinius sanitarinius kirtimus:

31.5.1. lauke „1“ įrašomi kirtimo metų paskutiniai du skaitmenys (kai biržė buvo kertama kelis metus, nurodomi paskutinio kirtimo metai);

31.5.2. lauke „2“ įrašomas kirtimų rūšies pavadinimo kodas pagal klasifikatorių „Miško

ūkinės priemonės“ (16.4 priedas);

31.5.3. lauke „3“ įrašomas per paskutinius 5 metus įvykdytų ugdymo kirtimų kokybės įvertinimo kodas: patenkinamai atliktiems kirtimams – „1“, nepatenkinamai – šie kodai (nurodant priežastį): „2“ – per didelis intensyvumas; „3“ – per mažas intensyvumas; „4“ – blogai kirtimui parinkti medžiai; „5“ – išugdyta dalis sklypo; „6“ – iškirstos tik valksmos; „7“ – kirtimas nevykdytas; „8“ – kitos priežastys. Laukas gali būti užpildomas kamerinių darbų metu automatinio būdu;

31.5.4. lauke „4“ įrašomas kirtimo pagrįstumas: „1“ – pagrįstai, „2“ – nepagrįstai.

31.6. **Maketas Nr. 17** („Žemės ūkio naudmenos“) pildomas ariamoms žemėms, ganykloms ir pievoms (inventorizuojant privačius miškus – nepildomas):

31.6.1. lauke „1“ įrašomas pievos arba ganyklos tipas: „1“ – užliejama, „2“ – sausuminė, „3“ – pelkėta;

31.6.2. lauke „2“ įrašoma naudmenos būklė: „1“ – kultūrinė, „2“ – švari, „3“ – apaugusi, „4“ – kupstuota, „5“ – akmenuota;

31.6.3. lauke „3“ įrašomas apaugęs medžiais arba krūmais plotas, procentais nuo viso sklypo ploto;

31.6.4. lauke „4“ įrašoma naudmenos panaudojimo rūšis: „2“ – urėdijos reikmėms, „3“ – asmeniniam naudojimui, „4“ – nenaudojama, „5“ – nuomojama.

31.7. **Makete Nr. 19** („Trakas“) nurodomos vyraujančios krūmų rūšys (iki 3 rūšių) ir jų tankumas (glaudumas):

31.7.1. laukuose „1“, „2“ ir „3“ įrašomi krūmų rūšių santrumpos iš priedo „Medžių, krūmų, vaisinių ir vaistinių augalų rūšys“ (8 priedas);

31.7.2. lauke „4“ įrašomas krūmų tankis: „1“ – retas (iki 30 % tankio), „2“ – vidutinio tankio (30–60 %), „3“ – tankus (daugiau kaip 60 %).

31.8. **Makete Nr. 21** („Saugomi objektai“) aprašomi gamtos, kultūros paveldo objektai bei rekreaciniai objektai, esantys miško žemėje:

31.8.1. lauke „1“ įrašomas objekto klasifikacinės grupės kodas pagal klasifikatorių „Saugomų objektų grupės“ (16.6 priedas);

31.8.2. lauke „2“ įrašomas saugomo objekto pogrupio kodas pagal klasifikatorių „Saugomų objektų pogrupiai“ (16.7 priedas);

31.8.3. lauke „3“ įrašomas konkretaus saugomo objekto kodas pagal MKIIS klasifikatorius;

31.8.4. lauke „4“ įrašomas rekomenduojamos ūkinės priemonės kodas: „1“ – ūkinė priemonė nereikalinga, „2“ – einamoji priežiūra, „3“ – atstatomieji darbai, „4“ – aplinkos sutvarkymas be specialaus projekto, „5“ – aplinkos sutvarkymas užsakant specialų projektą, „6“ – objekto tvarkymas pagal esantį projektą;

31.8.5. lauke „5“, kai aprašomi rekreaciniai objektai, įrašomas įrangos kiekis, vnt.

31.9. **Makete Nr. 23** („Ypatybės“) įrašomos sklypo ypatybės:

31.9.1. laukuose „1“, „2“, „3“ ir „4“ įrašomi sklypo ypatybių kodai pagal klasifikatorių „Sklypo ypatybės“ (16.8 priedas);

31.10. **Makete Nr. 38** („Buvusi miškotvarka“) įrašomi prieš tai buvusios valstybinės miškų inventorizacijos duomenys (pildoma visoms žemės naudmenoms, išskyrus technologinės paskirties žemes):

31.10.1. lauke „1“ įrašomas buvusios žemės naudmenos kodas pagal klasifikatorių „Žemės naudmenų rūšys“ (5 priedas). Po ankstesnės valstybinės miškų inventorizacijos naujai atžėlusiems sklypams įrašomos buvusios ne miško žemės naudmenos kodas (ariama, ganykla, karjeras, durpynas ir pan.);

31.10.2. lauke „2“ įrašomas vyraujančios medžių rūšies kodas pagal klasifikatorių „Medžių, krūmų, vaisinių ir vaistinių augalų rūšys“ (8 priedas);

31.10.3. lauke „3“ įrašomas vyravusios medžių rūšies amžius, metais;

31.10.4. laukuose „4“ ir „5“ įrašomi ankstesniame vidiniame miškotvarkos projekte projektuotų ūkinių priemonių duomenys, kodai pagal klasifikatorių „Miško ūkinės

priemonės“ (16.4 priedas).

31.11. **Makete Nr. 50** („Tekstas“) įrašoma papildoma informacija apie sklypą (iki 50 ženklų vienam įrašui):

31.11.1. **retesnės medžių rūšies pavadinimas**, pvz.: Ks veimutinė pušis;

31.11.2. **saugomi gamtiniai objektai**, pvz.: juodojo gandro lizdas, paminklinis ažuolas ir kt.;

31.11.3. **saugomi kultūros paveldo objektai**, pvz.: piliakalnis, pilkapiai, archeologiniai radiniai, partizanų kapas, istorinė sodyba ir kt. Nurodomas objekto pavadinimas (pvz.: Samylų piliakalnis);

31.11.4. **rekreaciniai ir ūkiniai įrenginiai**, pvz.: apžvalgos aikštelė, poilsio namelis, transporto stovėjimo aikštelė, priešgaisrinis bokštas, šėrykla, tiltas ir kt.;

31.11.5. **sėklinės plantacijos**, nurodant medžių rūšį, įveisimo metus;

31.11.6. **žaliavų plantacijos**, nurodant medžių ar krūmų rūšis, paskirtį, kilmę;

31.11.7. **esami kenkėjų ir ligų židiniai**, pvz.: šakninės pintainės židiny, požievinės blakės židiny ir kt.;

31.11.8. **intarpas (sutrumpintai „Int“)**. Aprašant intarpą nurodomas plotas, žemės naudmena, augavietė, medynams – rūšinė sudėtis, amžius, skalsumas;

31.11.9. **ežerų, tvenkinių pavadinimai**;

31.11.10. **pastatų paskirtis**.

TAKSACINIŲ KORTELIŲ VIRŠELIO PILDYMAS

32. Reikalavimai viršelio pildymui

32.1. **Viršelis** pildomas lietuvių kalba, didžiosiomis raidėmis, aiškiu įskaitomu šriftu.

Viršelio duomenų elementai pildomi taip:

32.2. lauke „**Valdytojas**“ įrašomas valstybinių miškų valdytojo kodas ir pavadinimas pagal klasifikatorių „Miškų urėdijos, nacionaliniai parkai, valstybiniai rezervatai, kiti objektai“ (16.9 priedas). Kai valdytojas turi padalinių, įrašomas girininkijos ar kito padalinio kodas ir pavadinimas pagal MKIIS klasifikatorius;

32.3. lauke „**Savininkas**“ įrašoma privačios miško valdos savininko (-ų) pavardė (-ės) ir vardas (-ai);

32.4. lauke „**Valdos adresas**“ įrašomas privačios miško valdos adresas: savivaldybės, seniūnijos, kadastro vietovės ir gyvenamosios vietovės pavadinimai;

32.5. lauke „**Kv. Nr.**“ įrašomas miško kvartalo numeris;

32.6. lauke „**Miškų grupė, pogrupis**“ įrašomas miškų pogrupio kodas pagal klasifikatorių „Miškų grupės ir pogrupiai“ (16.3 priedas), vadovaujantis aktuoliu Vyriausybės nutarimu dėl miškų priskyrimo miškų grupėms. Jei inventorizacijos metu nustatoma, kad Vyriausybės nutarimu priskirta miškų grupė ir pogrupis neatitinka Vyriausybės 2001 m. rugsėjo 26 d. nutarimu Nr. 1171 „Dėl miškų priskyrimo miškų grupėms tvarkos ir miškų priskyrimo miškų grupėms normatyvų patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. [84-2931](#); 2008, Nr. [68-2588](#)) patvirtintų normatyvų, lauke „Siūlomas miškų pogrupis“ įrašomas miškų pogrupio kodas pagal normatyvus.

32.7. lauke „**Administracinis vienetas**“ įrašomas savivaldybės kodas pagal Nekilnojamojo turto kadastro klasifikatorių „Administraciniai vienetai“ (16.10 priedas);

32.8. lauke „**Saugoma teritorija / pavadinimas**“ įrašomas saugomos teritorijos kodas pagal MKIIS klasifikatorius;

32.9. lauke „**draustinio, funk. zonos pavadinimas**“ įrašomi valstybiniame parke ar valstybiniame draustinyje, jei atliktas jo zonavimas, esančių rezervatų, draustinių bei kitų funkcinio prioriteto zonų pavadinimų kodai pagal MKIIS klasifikatorius;

32.10. lauke „**pazonė**“ įrašomas valstybinio parko ir jo zonų ribų plane, pazonių, jei jos išskirtos, kodas: „1“ – intensyvaus naudojimo, „2“ – ekstensyvaus naudojimo;

32.11. lauke „**Nusausinta žemė**“ įrašomas raidinis kodas „N“, kai visas kvartalas yra

nusausintas pagal techninį projektą ir yra sausinimo griovių veikimo zonoje;

32.12. lauke „**Vietovės kodas**“ įrašomas kodas pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro vietovių klasifikatorių;

32.13. lauke „**Bloko kodas**“ įrašomas kodas pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro vietovių blokų klasifikatorių;

32.14. lauke „**Sav. Nr.**“ įregistruotoms Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registre valstybinės reikšmės miškų valdoms (užsakovui pageidaujant – ir privačioms valdoms) įrašomas šio registro suteiktas žemės sklypo numeris;

32.15. lauke „**Naudotojų grupė**“ įrašomas kodas iš klasifikatoriaus „Naudotojų grupės“ (16.11 priedas);

32.16. lauke „**Taksatorius**“ įrašomas asmens, atlikusio miškų inventorizaciją, identifikacinis numeris (kodas) pagal MKIIS klasifikatorius;

32.17. lauke „**Buvę: KV. NR, girininkija**“ įrašomi praėjusios miškų inventorizacijos kvartalo numeris ir girininkijos pavadinimas;

32.18. lauke „**Plotas, ha**“ privačioms valdoms įrašomas inventorizuotas miško žemės plotas 0,1 ha tikslumu;

32.19. lauke „**Foto Nr.**“ įrašomas ortofotoplano, į kurį patenka kvartalas arba valda, numeris;

32.20. lauke „**Kortelių sk.**“ įrašomas viršelyje sugrupuotų kortelių skaičius;

32.21. lauke „**sklypų Nr.**“ įrašomi sklypų numeriai (pvz.: „6–11, 16, 17“);

32.22. laukų srityje „**Tekstinė dalis**“ įrašomi kvartale esantys gamtos ir kultūros paveldo objektai, retų gyvūnų ir augalų rūšių buveinės (nurodant Sklypų numerius), miškų pavadinimai bei kiti duomenys;

32.23. laukų srityje „**Taksatorius:**“ įrašoma asmens, atlikusio miškų inventorizaciją, pavardė, vardas, parašas ir data;

32.24. laukų srityje „**Tikrino:**“ įrašoma asmens, tikrinusio miškų inventorizacijos rezultatus, pavardė, vardas, parašas ir data.

MIŠKOTVARKOS PROJEKTAS

33. **Miškotvarkos projektas** yra miškų ūkio veiklos planas, pagal kurį organizuojamas miškų ūkis ir atliekami visi miškų atkūrimo, naudojimo ir miško žemių tvarkymo darbai. Miškotvarkos projektai turi užtikrinti miško išteklių ir miško žemės nepertraukiamą daugiatikslį naudojimą, patenkinant socialines, ekonomines, ekologines, kultūrines ir dvasines dabartinės ir ateinančių kartų reikmes.

VALSTYBINIŲ MIŠKŲ VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTAS

34. **Valstybinių miškų miškotvarkos projektą sudaro** santrauka, turinys, įvadas, analitinė dalis, projektinė dalis, baigiamoji dalis, priedai, kartografinė medžiaga.

35. **Santrauka** susideda iš: bibliografinio aprašo, teksto ir 5–10 raktažodžių. Bibliografiniame apraše pateikiama išplėstinė kiekybinė charakteristika, papildomai nurodant paveikslų ir lentelių skaičių. Tekste glaustai nurodomas projektuojamas dalykas, objektas, tikslas, rezultatai, jų taikymo sritis ir efektyvumas. Detaliau pateikiama kūrinių charakteristikos: urėdijos miškai, ankstesnio miškotvarkos projekto ir jo įvykdymo įvertinimas, projektuojamos miško techninės (ūkinės) priemonės, miško išteklių ir jų naudojimo prognozės (10 ir 30 metų laikotarpiais). Projekto santraukos apimtis 3–5 psl. Ji skelbiama darbų užsakovo ir vykdytojo interneto tinklalapiuose.

36. **Turinyje** pateikiamos tekstinės dalies sudėtinės dalys, lentelės ir paveikslai.

37. **Įvade** nurodomas projekto rengimo teisinis pagrindas, jo aktualumas ir praktinė reikšmė. Apibūdinami miškų inventorizacijos ir projektavimo ypatumai. Išvardinamos miškotvarkos projekto sudėtinės dalys. Nurodomi miškų inventorizaciją vykdę ir projektą

rengę specialistai. Pabaigoje nurodomas projekto galiojimo laikas.

38. **Analitinę dalį** sudaro projektinės situacijos analizė, objekto veiklos teritorijos ir objekto teritorijos charakteristika, galiojusio projekto įvykdymo analizė.

38.1. Projektinės situacijos analizė:

38.1.1. **Miško valdos istorija.** Trumpai aprašoma urėdijos istorija nuo jos įsteigimo iki projekto rengimo laiko, nurodant įvykusius pasikeitimus, organizacijos (įmonės, urėdijos) ir jos padalinių vadovus, nurodant jų darbo laikotarpius. Apibūdinami svarbesni urėdijos įvykiai.

38.1.2. **Miško valdos miškų tvarkymo apžvalga.** Trumpai aprašoma urėdijos miškų tvarkymo istorija, nurodant naudotas instrukcijas (taisykles), normatyvus, apibūdinant ypatumus.

38.1.3. **Miško valdos vartotojų ekonominių ir socialinių poreikių prognozė.** Apibūdinami urėdijos miško medžiagų ir paslaugų vartotojai. Įvertinama jų poreikiai projektiniam laikotarpiui.

38.2. **Objekto veiklos teritorijos charakteristika:**

38.2.1. **Fizinė geografinė charakteristika.** Bendros žinios apie urėdijos veiklos teritoriją: plotas, išsidėstymas, reljefo, klimato ir dirvožemių ypatybės, vandens telkiniai. Teritorijos ypatybės landšaftinio rajonavimo ir landšafto naudojimo režimo požiūriais. Teritorijos miškingumas ir jo kaita.

38.2.2. **Miškų urėdijos ekonominė ir socialinė aplinka.** Žemės fondo sudėtis pagal tikslinę žemės naudojimo paskirtį. Žemės naudojimo prioritetai. Medienos apdirbimo ir kitų miško medžiagų naudojimo pramonė. Teritorijos demografinė struktūra. Medienos ruošėjai ir vartotojai. Padarinės ir malkinės medienos paklausa ir ištekliai. Sąlygos, lemiančios miško medžiagų ir paslaugų poreikius.

38.2.3. **Miškų urėdijos veiklos teritorijos keliai ir geležinkeliai.** Geležinkeliai. Automobiliniai keliai: magistraliniai, krašto, rajoniniai. Miško keliai. Duomenys pateikiami pagal girininkijas, nurodant kelių ilgį 100 ha ir miško kelių plotą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

38.2.4. **Miškų urėdijos veiklos teritorijos administracinis ir kadastrinis suskirstymas.** Administraciniai vienetai (savivaldybės, seniūnijos). Kadastrinis suskirstymas (kadastro vietovės, blokai).

38.2.5. **Miškų urėdijos veiklos teritorijos miškų pasiskirstymas pagal administracinius vienetus, funkcinę paskirtį ir nuosavybės formas.** Miško žemė pagal administracinius vienetus, nuosavybės formas ir naudotojų grupes. Miškų urėdijos veiklos teritorijos pasiskirstymas pagal funkcinę paskirtį. Gamtosaugos ir kultūrosaugos teritorijų ypatybės.

38.3. **Objekto teritorijos charakteristika:**

38.3.1. **Miško valdos struktūriniai padaliniai.** Aprašoma miško valdos teritorija pagal struktūrinius padalinius, nurodant jų bendrą, miško žemės ir medynų plotą, kvartalų ir sklypų skaičių bei jų vidutinį plotą.

38.3.2. **Miškų urėdijos teritorija pagal augavietes ir žemės naudmenas.** Pateikiama miškų urėdijos teritorijos pasiskirstymas pagal augavietes ir žemės bei miško naudmenas. Įvertinama medynų plotų atitiktis tikslinio miško teorijos reikalavimams.

38.3.3. **Miškų urėdijos miško žemė pagal tikslinę funkcinę paskirtį.** Pateikiamas urėdijos miško žemės pasiskirstymas pagal struktūrinius padalinius ir tikslinę funkcinę paskirtį (miškų grupes ir pogrupius). Įvertinamas miško žemės skirstymo pagal tikslinę funkcinę paskirtį tikslingumas, pokyčių reikalingumas.

38.3.4. **Miškų urėdijos medynų kiekybinė dendrometrinė charakteristika.** Pateikiama medynų plotų pasiskirstymas pagal: 1) struktūrinius padalinius ir vyraujančias medžių rūšis, 2) vyraujančias medžių rūšis ir brandumo (amžiaus) grupes, 3) vyraujančias rūšis, bonitetą ir skalsumą. Medynų tūrių pasiskirstymas pagal vyraujančias ir sudėtines

medžių rūšis. Medynų vidutiniai dendrometriniai rodikliai pagal miškų grupes. Medynų plotai, tūriai ir dendrometriniai rodikliai pagal amžiaus klases.

Pastaba. Projekto autoriaus nuožiūra medynai gali būti apibūdinti ir pagal kitus rodiklius.

38.3.5. Miško valdos medynų kokybinė būklė. Medynų kokybės įvertinimas pagal sanitarinės miškų būklės rodiklius. Medynų būklės įvertinimas pagal miško išteklių kokybės rodiklius.

38.3.6. Miško valdos teritorijos specifinė charakteristika. Užsakovui pageidaujant, pateikiama urėdijos miškų charakteristika atsižvelgiant į specifinę tikslinę funkcinę miškų paskirtį ir miško išteklių naudojimo rūšį.

38.3.7. Miško valdos priklausymas saugomoms teritorijoms ir jos gamtinė svarba. Įvertinama, ar miško valda patenka į saugomą teritoriją, kokioje šios teritorijos funkcinio prioriteto ir kraštovaizdžio tvarkymo zonoje ji yra, kokios saugomos rūšys, bendrijos bei saugomi gamtos paveldo objektai yra miškų valdoje.

38.3.8. Plynos dešimtmečio kirtavietės. Pateikiama išsami praeito dešimtmečio (už laikotarpį tarp dviejų miškotvarkų) plynų kirtimų plotų suvestinė pagal kirtimų rūšis (pagrindiniai plyni, paskutinis atvejinių kirtimų atvejis, plyni sanitariniai, nepriskirti pagrindiniams kirtimams, kiti plyni kirtimai) ir medžių rūšis. Plynai iškirstas plotas palyginamas su leistu iškirsti pagal kirtimo leidimus plotu.

Papildyta punktu:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, Žin., 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

38.3.9. Miško žemės transformacija į ne miško žemę. Urėdijos veiklos teritorijoje pagal miškų nuosavybę pateikiama išsami miško žemės transformacijos į kitas naudmenas statistika, nurodant transformuotų medynų amžių bei parengiant šių objektų grafinę medžiagą (22 priedas). Išanalizuojami žmogaus įvykdytos ar dėl gamtinių veiksnių natūraliai įvykusios žemės transformacijos mastai, priežastys.

Papildyta punktu:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, Žin., 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

38.4. Galiojusio miškotvarkos projekto įvykdymo analizė:

38.4.1. Vykdytos ūkinės priemonės ir jų rezultatai. Išvardinamos projektuotos miško ūkinės priemonės ir nurodomos jų apimtys ir įvykdymo rezultatai. Detaliau išnagrinėjama paskutinių 5 metų miško ūkinės priemonės ir miško pokyčiai.

38.4.1.1. Medienos ruošą. Suprojektuotos ir praktiškai įvykdytos bendros ir metinės visų rūšių kirtimų apimtys pagal plotą, iškirstą medienos kiekį, jos techninę kokybę ir kirtimų intensyvumą (kirtimo būdą).

38.4.1.2. Medynų ugdymas ir priežiūra. Medynų ugdymo ir sanitarinės priežiūros kirtimų, atliktų per paskutinius 5 metus, įvertinimas ir palyginimas su miškotvarkos projektu (17 priedas).

38.4.1.3. Miško atkūrimas. Projektuotos ir faktiškai įvykdytos bendros ir metinės miško atkūrimo ir įveisimo apimtys pagal miško atkūrimo ir įveisimo būdus (želdinimas, žėlimas). Projekto vyksmės želdinių ir žėlinių būklės (geri, patenkinami, blogi, žuvę) charakteristika. Atkurto ir įveisto miško įvertinimas pagal atkurtas ar įveistas medžių rūšis ir augavietes. Miško žėlimas ne miško žemėje.

38.4.1.4. Miško sėklininkystė. Valdos miškai ir medžių rūšių kilmės rajonai. Medynų plotai pagal selekcinę miško grupę. Miško sėklinė bazė. Atliktos miško sėklinės bazės plėtros priemonės. Miško sėklų ruošą, iš jų – sėklinių plantacijų.

38.4.1.5. Miško priešgaisrinė apsauga. Gaisrų, įvykusių valdoje, rodikliai: gaisrų kiekis, gaisrų apimtas plotas, vidutinis gaisro plotas, padaryta nuostolių. Gaisrų rūšys, priežastys, išaiškintų atvejų skaičius, paskirta baudų.

Miškotvarkos parengtas ilgalaikis priešgaisrinių priemonių projektas; jo vykdymo įvertinimas. Valdos operatyvinio gaisrų gesinimo plano įvertinimas.

38.4.1.6. **Miško sanitarinė apsauga.** Projektuotos ir faktiškai įvykdytos sanitarinės miško apsaugos priemonės. Sanitarinių kirtimų efektyvumas, gerinant miškų būklę.

38.4.1.7. **Miško pažaidos:** neteisėti medžių ir medynų kirtimai, pagamintos medienos vagystės. Miško pažaidų išaiškinimas ir atsakomybė už pažaidas. Pasiūlymai miško apsaugos gerinimui.

38.4.1.8. **Miško sausinimas.** Nusausintos miško žemės plotai pagal žemės naudmenas ir augavietes. Medynų nusausinimo efektyvumas. Sausinimo griovių charakteristika pagal girininkijas.

38.4.1.9. **Miško kelių tiesimas.** Projektuotos ir faktiškai įvykdytos miško kelių tiesimo ir remonto apimtys. Esamos kelių būklės įvertinimas.

38.4.2. **Miško auginimo ir naudojimo priemonių veiksmingumo analizė.** Pateikiami ir įvertinami medynų rodiklių kiekybiniai (ploto, tūrio, bendro stiebų, brandžių medynų, prieaugio ir kt.) ir kokybiniai (rūšinės sudėties, sveikatingumo, stabilumo ir kt.) pokyčiai dėl projektuotų ir valdytojo iniciatyva įvykdytų miško ūkinių priemonių. Išanalizuojama per pastarąjį dešimtmetį susiformavusių I amžiaus klasės jaunuolynų rūšinė sudėtis, jų atitiktis augavietėms. Nustatoma II-IV amžiaus klasių medynų plotų pasiskirstymo pagal medžių rūšis kaita dešimtmečio bėgyje, nustatomos kaitos priežastys, įvertinamas jaunuolynų rūšinės sudėties formavimo priemonių pakankamumas bei efektyvumas.

Nustatomi perbrendusių medynų plotai, jų pasiskirstymas pagal vyraujančias medžių rūšis dešimtmečio pradžioje, jo pabaigoje. Nustatomas dešimtmečio pagrindiniams kirtimams tenkantis perbrendusių medynų plotas, taip pat dešimtmečio bėgyje perėjusių iš pribręstančių į brandžius medynus iškirstas plotas. Įvertinami brandžių medynų tūrio ir rūšinės sudėties pokyčiai. Nustatoma plynųjų pagrindinių kirtimų metu gauto likvidinės medienos tūrio ir jo santykio su bendru stiebų tūriu dinamika laikotarpyje nuo praeitos miškotvarkos. Vertinant pokyčius yra atskiriami pokyčiai dėl natūralaus miško augimo ir dėl įvykdytų ūkinių priemonių (sanitarinių miško kirtimų). Tapačioms teritorijoms atskirai I–II ir III–IV grupės miškams sudaromas medienos prieaugio balansas, nustatant iškirstą pagrindiniais, ugdomaisiais, sanitariniais miško kirtimais medienos tūrį, sukauptą ateities naudojimui, t.p. prarastą miško auginimo metu, t.y. savaime iškritusių ir nepanaudotų medžių tūrį. Pagal sudarytą medienos prieaugio balansą įvertinama praeitos ir dabartinės miškų inventorizacijos kokybė. Išnagrinėjamos projektuotų miško ūkinių priemonių nevykdymo arba netinkamo vykdymo pasekmės.

38.4.3. **Ekonominiai miško ūkinės veiklos rezultatai.** Ekonominis veiklos rezultatų efektyvumas: vidutinė apvaliosios medienos ir nenukirsto miško pardavimo kaina (Lt/ktm), apvaliosios medienos gamybos išlaidos (tiesioginės ir su pardavimo sąnaudomis), miškų ūkinės veiklos išlaidos, tenkančios 1 Lt nenukirsto miško vertės. Bendrieji finansiniai ūkinės veiklos rodikliai: pajamos už produkciją ir paslaugas pagal rūšis, jų palyginimas su šalies valstybinių įmonių vidurkiu. Išlaidos (sąnaudos) pagal visas darbų rūšis, jų nukrypimai nuo normatyvinių arba šalies valstybinių įmonių vidurkio. Darbuotojų skaičius ir vidutinis mėnesinis atlyginimas pagal darbuotojų grupes, jų palyginimas su šalies valstybinių įmonių vidurkiu. Ūkinės veiklos finansiniai rezultatai: pelnas, įstatinis kapitalas, pelno procentas nuo įstatinio kapitalo, bendras rentabilumas, ūkinės veiklos rentabilumas.

38.4.4. **Miškotvarkos projekto vykdymo įvertinimas.** Apibūdinami miško rodiklių kiekybiniai ir kokybiniai pokyčiai. Įvertinama projekto vykdymo įtaka miško rodiklių pokyčiams. Įvertinami miškotvarkos projekto trūkumai, pateikiami pasiūlymai projektavimo tobulinimui.

39. **Projektinėje dalyje** pateikiama projektavimo užduotis, objekto suskirstymas pagal tikslinę paskirtį ir projektiniai sprendimai:

39.1. **Projektavimo pagrindas ir užduotis.** Nurodomi teisiniai aktai, kuriais remiantis atliekama miškų inventorizacija ir priimami projektiniai sprendiniai. Apibūdinami projektiniai sprendiniai pagal projektavimo vienetų. Išvardinamos projektavimo užduotys, pateikiant jų sąrašą.

39.2. Objekto ribos. Objekto suskirstymas pagal tikslinę funkcinę paskirtį.

Punkto pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, Žin., 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

39.2.1. Pateikiama statistinė informacija apie valstybinės reikšmės miškų ribų būklę, nurodant šių miškų, besiribojančių su kitų nuosavybių miškais ribų ilgį, jų pasiskirstymą pagal būklę, riboženklių kiekį, jų pasiskirstymą pagal būklę, priemonės ribų ir riboženklių būklei pagerinti.

Papildyta punktu:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, Žin., 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

39.2.2. Pateikiama apibendrinta informacija apie ribų, užfiksuotų inventorizacijos metu, atitikimą valstybinės reikšmės miškų riboms, taip pat riboms, įregistruotoms valstybės įmonės Registrų centro, atskirai pagal preliminarinius ir pagal kadastrinius matavimus. Išskiriamos ribos, viršijančios leistinus nukrypimus, nurodant jų ilgį bei dėl to susidariusį koreguotiną plotą. Sudaromas tokių objektų žiniaraštis, kiekvienam objektui parengiami valstybinės reikšmės miško plotų ribų tikslinimui reikalingi dokumentai, pateikiama grafinė medžiaga (22 priedas), pasiūlymai ir priemonės esamiems ribų nukrypimams ištaisyti.

Papildyta punktu:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, Žin., 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

39.2.3. Pateikiamas urėdijos miškų suskirstymas į miškininkavimo ir miško išteklių naudojimo grupes – miškų grupes ir tikslinės paskirties pogrupius – miškų pogrupius. Specialiame žiniaraštyje pateikiami pasiūlymai esančio suskirstymo tobulinimui. Miško ūkinės priemonės projektuojamos vadovaujantis miškų priskyrimu miškų grupėms ir pogrupiams, patvirtintu LRV nutarimais.

Papildyta punktu:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, Žin., 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

39.3. **Medienos ruoša.** Pateikiamos pagrindinių kirtimų, medynų ugdymo kirtimų, medynų sanitarinių kirtimų, kitų kirtimų apimtys, nustatoma kirtimo norma. Visų kirtimų apimtys nustatomos stiebų tūrio ir prekinės medienos, gaunamos iš stiebų, tūrio vienetais. Perėjimas nuo stiebų tūrio prie prekinės medienos tūrio vienetų nustatomas pagal normatyvus (18 priedas). Energetinės medienos ištekliai nustatomi pagal „Metodinius nurodymus ir normatyvus energetinės medienos ištekliams įvertinti, projektuojant kirtimus“ (28 priedas).

39.3.1. **Pagrindiniai miško kirtimai.** Pateikiamas plynųjų, atvejinių ir atrankinių miško kirtimų projektas. Sudaromas kirstinų brandžių medynų sąrašas 5 metų laikotarpiui. Pateikiama brandžių ir bręstančių medynų, kirstinų pagrindiniais kirtimais, ir medynų, neįskaitomų į pagrindinių kirtimų normos skaičiavimą, charakteristikos pagal miškų grupes ir vyraujančias medžių rūšis. Atliekami metinių kirtimo apimčių skaičiavimai. Pateikiama ir pagrindžiama metinė kirtimo norma, nustatyta vadovaujantis galiojančia metinės kirtimo normos nustatymo metodika. Metinė urėdijos kirtimo norma paskirstoma struktūriniais padaliniais pagal kirtimo būdus ir miškų grupes. Metinė kirtimų norma išdėstoma urėdijos teritorijoje vadovaujantis Miško kirtimų taisyklėmis ir kitais teisės aktais.

39.3.2. **Medynų ugdymo (retinimo, einamieji) kirtimai.** Sudaromi retinimų ir einamųjų kirtimų ugdytinų medynų sąrašai pagal vyraujančias medžių rūšis. Atsižvelgiant į miškininkystės ir Miško kirtimų taisyklių reikalavimus, projektuojami ugdomieji miško kirtimai, nurodant kirtimais apimamą plotą, iškertamą tūrį. Teoriškai pagrindžiamas ugdymo intensyvumas.

39.3.3. **Medynų sanitariniai kirtimai.** Pateikiamas miško inventorizacijos metu nustatytas sausuolių ir vėjovartų kiekis. Pagal šioje Instrukcijoje pateiktą metodiką apskaičiuojama metinė sanitarinių kirtimų norma (19 priedas).

39.3.4. **Kiti kirtimai.** Užsakovo pageidavimu projektuojami specializuoti kirtimai: rekonstrukciniai, vietovaizdžio gerinimo ir kt. Jų norma nustatoma pagal ekologiniu ir

socialiniu požiūriu subalansuotą poreikį.

39.3.5. **Kirtimo norma.** Pateikiama miško valdos visų kirtimų, įskaitant ir jaunuolynų ugdymą, norma pagal teritorinius padalinius ir kirtimo būdus. Medienos prieaugio rodikliais pagrindžiamas medienos ruošos intensyvumas kiekvienos miškų grupės miškuose ir bendrai visoje valdoje.

Punkto pakeitimai:

Nr. [230-12-V](#), 2012-10-11, Žin., 2012, Nr. 119-6023 (2012-10-13), i. k. 1123VMTISAK230-12-V

39.4. **Jaunuolynų ugdymas.** Pateikiama ir pagrindžiama jaunuolynų ugdymo kirtimų apimtys, kartojimas. Numatomas būsimų želdinių ir žėlinių ugdymas.

39.5. **Miško atkūrimas ir įveisimas.** Pateikiamos miško atkūrimo ir įveisimo apimtys pagal miškų grupes, žemės naudmenas, augavietes, rekomenduojamus miško atkūrimo ir įveisimo būdus (želdinimą ir žėlimą) ir girininkijas; medynų pertvarkymas (rekonstrukcija) pagal rekomenduojamus pertvarkymo būdus (ištisinė, koridoriais, grupėmis, želdinimas po laja), šių priemonių apimtys ir pagrindimas; Ažuolynų atkūrimo valstybiniuose miškuose programos vykdymas; bendros miško želdinimo darbų ir žėlimo apimtys projekto laikotarpiui ir pagal penkmečius, pirmam penkmečiui išdėstant pamečiui pagal želdavietes ir žėlvietes, miško atkūrimo ir įveisimo būdus ir girininkijas; želdinių ir žėlinių priežiūros ir apsaugos darbai.

39.6. **Miško sėklininkystė.** Miško sėklų poreikis ir jų ruošą per paskutinius 3 metus; rezervinio fondo sudarymas pagal Miško dauginamosios medžiagos nuostatus; miško sėklinės bazės objektų naudojimas sėkloms rinkti; pasiūlymai dėl sėklinės bazės plėtros bei miško dauginamosios medžiagos apsirūpinimo.

39.7. **Priešgaisrinė apsauga.** Pateikiamas urėdijos miškų pasiskirstymas pagal miško degumo klases. Vadovaujantis administracinio vieneto generaliniu priešgaisrinėmis priemonėmis planu numatomos priešgaisrinės miško apsaugos priemonės urėdijai miškotvarkos projekto laikotarpiui.

39.8. **Miško sanitarinė apsauga.** Vadovaujantis urėdijos miškų sanitarinės būklės duomenimis numatomos profilaktinės sanitarinės miško apsaugos priemonės.

39.9. **Miško kelių tiesimas.** Numatomos miško kelių tiesimo ir remonto apimtys, išdėstomos pagal girininkijas.

39.10. **Kitos ūkinės priemonės.** Pateikiami pasiūlymai dėl technologinės ir kitos paskirties miško žemės naudojimo, aplinkinių ribų priežiūros, riboženklų ir kvartalinių stulpų renovacijos. Numatomos žemės ūkio naudmenų naudojimo priemonės.

39.11. **Biologinės įvairovės apsauga.** Biologinės įvairovės apsauga ir jos reatūralizacija garantuojama pagrįstai suskirstant miškus į grupes ir teisingai projektuojant tikslinę funkcinę paskirtį, bei rūšių ir buveinių apsaugos ir tvarkymo reikalavimus bei rekomendacijas atitinkančias miško ūkines (biotechnines) priemones. Biologinės įvairovės apsaugai inventorizuojamos ir išsaugomos miško dykynės. „Natura 2000“ teritorijose, esančiose miško žemėje, apsaugos ir tvarkymo priemonės biologinės įvairovės apsaugai ir gausinimui projektuojamos atsižvelgiant į Bendrųjų buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. 276 (Žin., 2004, Nr. [41-1335](#)) išdėstytais bendruosiais reikalavimais, pritaikant juos pagal konkrečios vietovės sąlygas ir ypatumus. Sudaromi biologinės įvairovės apsaugos priemonių žiniaraščiai.

39.12. **Rekreacinės ir socialinės miško funkcijos stiprinimas.** Pateikiamos rekomendacijos dėl rekreacinių miškų išskyrimo ir poilsavimo išteklių gausinimo bei rekreacinės infrastruktūros plėtojimo juose. Numatomos vietos gyventojų galimybės dalyvauti miško ūkio veikloje (darbo vietos, verslų organizavimas ir rėmimas). Numatomos galimybės vietos gyventojų miško medžiagų ir paslaugų poreikiams tenkinti.

39.13. **Nemedieninis miško naudojimas.** Užsakovo pageidavimu atliekama inventorizacija ir sudaromi nemedieninių miško išteklių ir paslaugų naudojimo projektai pagal su užsakovu suderintus reikalavimus.

39.14. Projektavimo ypatumai

39.14.1. **Projektavimo ypatumai saugomų teritorijų miškuose.** Miškotvarkos projektai nacionalinių parkų ir valstybinių rezervatų miškams yra rengiami pagal atskiras nustatyto turinio programas (20 priedas), panaudojant mokslinių tyrimų juose duomenis ir papildant temine kartografinė medžiaga. Miškotvarkiniai sprendimai dėl valstybinių parkų rezervatinių zonų bei rezervatinių apyubių miškų yra priimami, vadovaujantis valstybinių rezervatų nuostatais, ir pateikiami kaip sudėtinė valdos, kurioje jie yra, miškotvarkos projekto dalis. Projektiniai sprendimai saugomų teritorijų miškams priimami atsižvelgiant į patvirtintus šių teritorijų teritorinio ir strateginio planavimo dokumentus (zonų ribų planus, tvarkymo planus, gamtotvarkos planus ir kt.). Miškotvarkiniai sprendimai regioninių parkų ar kitų saugomų teritorijų, turinčių direktyvas be teisės miškus valdyti, miškams yra pateikiami nustatyto turinio ištraukoje iš valdos, kurioje jie yra, miškotvarkos projekto (20 priedas). Miškotvarkos medžiaga saugomų teritorijų objektams gaminama pagal miškotvarkos darbų sutartyje numatytus pagaminti informacinės medžiagos kiekius ir apmokėjimo sąlygas. Miškotvarkiniai sprendimai saugomų teritorijų be administracinės tarnybos miškams yra pateikiami valdos, kurioje jie yra, miškotvarkos projekte.

39.14.2. **Projektavimo ypatumai kitų valdytojų miškuose.** Miškotvarkos projektai kitų valdytojų miškams (miestų, Krašto apsaugos ir Susisiekimo ministerijų, kitų institucijų miškai) yra rengiami atsižvelgiant į jų valdytojų pageidavimus, vadovaujantis įvadinio šalių pasitarimo protokolu. Tokiuose projektuose privalo būti duomenys, reikalingi valstybinei miškų apskaitai vykdyti ir miškų valstybės kadastrui tvarkyti.

40. **Baigiamąją dalį** sudaro projektinių sprendinių įvertinimas, projekto priežiūros ir tikslinimo sąlygos:

40.1. Projektinių sprendinių vertinimas:

40.1.1. **Ekonominis vertinimas.** Atliekamas pagal darniojo miškų ūkio reikalavimus. Apskaičiuojamos miškų urėdijos pajamos ir išlaidos, įvertinamas pelnas ir rentabilumas. Analizuojamos miško produkcijos kainos ir santykinės išlaidos (išlaidos tenkančios 1 m³ medienos ir 100 ha miško ploto). Įvertinamas miško ūkio intensyvumas. Nustatomas minimalus medienos ruošos kiekis, garantuojantis nenuostolingą veiklą.

40.1.2. **Ekologinis vertinimas.** Prognozuojama priimtų sprendinių įtaka miško plotų kaitai, miško ekosistemų rūšinei sudėčiai, amžiaus struktūrai, našumui, produktyvumui ir stabilumui pagal darniojo miškų ūkio reikalavimus nacionalinių saugomų teritorijų ir „Natura 2000“ teritorijų bei jose saugomų vertybių apsaugos būklei.

40.1.3. **Socialinis vertinimas.** Įvertinama tikėtina projektuojamų miško ūkinių priemonių įtaka miškų urėdijos tiesioginei (vietinei) ir netiesioginei (šalies) socialinei aplinkai pagal darniojo miškų ūkio reikalavimus.

40.2. Projekto priežiūra ir tikslinimas:

40.2.1. **Miškotvarkos projekto priežiūra.** Nurodomos projekto priežiūra, o prireikus ir tikslinimą atliekančios institucijos. Aprašoma projekto priežiūros tvarka. Išdėstomi miškų valdytojo ir projektuotojo įsipareigojimai, įgalinantys projekto įgyvendinimą.

40.2.2. **Miškotvarkos projekto sprendinių keitimas.** Numatomi suprojektuotų miško ūkinių priemonių keitimo atvejai ir tvarka. Atskirai apibrėžiama pagrindinių kirtimų normos keitimo tvarka.

41. Priedai. Pateikiami projekto priedai – taksoraščiai, suvestinės lentelės, žiniaraščiai, charakterizuojantys inventorizuotus miško išteklius ir projektinius sprendimus.

41.1. Taksoraštis. Taksoraštyje pagal girininkijas ir kvartalus pateikiama taksacinė informacija apie kiekvieną sklypą, nurodoma vykdytina jame priemonė ir skiriama vieta įrašams apie atliktas ūkines priemones (21 priedas).

41.2. **Miško išteklių duomenų suvestinės lentelės.** Lentelėse pagal girininkijas pateikiami duomenys apie valdos miško išteklius pagal medžių rūšis, jų grupes, miškų grupes, augavietes, amžiaus klases. Lentelių struktūra turi būti suderinta su valstybinės miškų apskaitos reikalavimais (5, 6, 8, 16.3 priedai).

41.3. **Ūkinių priemonių projektavimo žiniaraščiai.** Žiniaraščiuose pateikiami projektiniai duomenys apie pagrindinių kirtimų normos nustatymą ir jos išdėstymą, miško atkūrimą ir įveisimą, želdinių priežiūrą, jaunuolynų ugdymą ir kitas ūkines priemones įvairiuose (valdos, sklypo) lygmenyse.

41.4. **Plotų apskaitos žiniaraščiai.** Pateikiami plotų apskaitos žiniaraščiai ir duomenys apie valdos ploto ir ribų matavimus, jų palyginimą su nekilnojamojo turto kadastro duomenimis, plotų ir ribų pokyčius per vykmetį.

42. **Kartografinė medžiaga** (miškų žemėlapiai) rengiama valstybinėje koordinačių sistemoje LKS-94. Kartografinė medžiaga rengiama visai teritorijai, kurioje vykdoma valstybinė miškų inventorizacija. Minimalus rengiamos kartografinės medžiagos kiekis ir jos gavėjai pateikti 22 priede.

42.1. **Bazinis miškų žemėlapis M 1:10000** rengiamas skaitmeninėje ir analoginėje formose. Jo formatas, skaidymas lapais ir numeracija atitinka Lietuvos topografinių žemėlapių formatą, skaidymą lapais ir numeraciją.

42.1.1. **Žemėlapio vaizdo rėmuose pateikiama:**

42.1.1.1. **koordinačių sistema** (kilometrinis tinklas su plokštuminių koordinačių reikšmėmis; lapų kampuose nurodomos geodezinės koordinatės);

42.1.1.2. **plotiniai ir linijiniai objektai** (administracinių rajonų, naudotojų, saugomų teritorijų kadastre įregistruotų saugomų teritorijų ribos, urbanizuotų teritorijų ribos, kvartalinės linijos, miško sklypų ir intarpų ribos, inžineriniai įrenginiai, kelių tinklas, hidrografija, trasos ir kitos technologinės linijos);

42.1.1.3. **užrašai** (gretimybės, kvartalų ir sklypų numeriai, kelių ir griovių pločiai, upių, upelių ir vandens telkinių pavadinimai, urbanizuotų teritorijų pavadinimai);

Punkto pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, *Žin.*, 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

42.1.1.4. **sklypą identifikuojantys simboliai** (kirtavietės, žuvę medynai, pašarų aikštelės, pelkės ir pelkiniai medynai, miško sandėliai, mažieji miško karjerai);

Punkto pakeitimai:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

42.1.1.5. **taškiniai objektai** (miškų urėdijų ir girininkijų būstinės, gamtos ir kultūros paminklai, rekreaciniai įrenginiai, saugomų teritorijų kadastre įregistruotos Lietuvos raudonosios knygos paukščių rūšių lizdavietės ir perimvietės, augalų ir grybų rūšių radvietės, Europos Bendrijos svarbos rūšių radvietės);

42.1.1.6. **spalvos, identifikuojančios miško naudotojus ir valdytojus** (valstybinės reikšmės, privatus, rezervuoti privačios nuosavybės teisėmis atkurti ir kitų naudotojų – savivaldybių, susisiekimo bei krašto apsaugos ministerijų ir kt. – miškai.

42.1.2. **Už žemėlapio vaizdo rėmų pateikiama:**

42.1.2.1. miškų urėdijos ir girininkijos pavadinimai (viršutiniame kairiajame lapo kampe);

42.1.2.2. topografinio žemėlapio nomenklatūrinis numeris (titulinės dalies centre);

42.1.2.3. žemėlapio pavadinimas (viršutiniame dešiniajame lapo kampe);

42.1.2.4. koordinačių sistemos pavadinimas, magnetinės rodyklės nuokrypis nuo kilometrinio tinklo (apatiniame kairiajame lapo kampe);

42.1.2.5. mastelis (titulinės dalies centre);

42.1.2.6. inventorizacijos ir aerofotografavimo metai, vykdytojas (apatiniame dešiniajame lapo kampe).

42.2. **Medynų planai M 1:20000 arba M 1:25000** rengiami skaitmeninių miškų žemėlapių M 1:10000 pagrindu. Medynų plane sklypai nudažomi vyraujančių medžių rūšių ir medynų brandumo grupių sutartinėmis spalvomis. Girininkijų miško masyvai teminiuose planuose pateikiami pagal jų geografinį išsidėstymą (nesuartinti).

42.3. **Miško kvartalų žemėlapis M 1:10000, dažytas pagal suprojektuotas ūkines**

priemonės arba vyraujančių medžių rūšimis ir brandumo grupėmis Žemėlapiai rengiami A3 arba A4 formato albumo formoje (gulsčias lapas). Albumo pradžioje talpinamas jo turinys, girininkijos pavadinimas, miškų masyvų ir sunumeruotų kvartalų schema. Kiekvienas kvartalas ar jų grupė pateikiama ištiesai viename puslapyje. Sutartiniais ženklais pažymimos visos suprojektuotos ūkinės priemonės arba vyraujančios medžių rūšys ir brandumo grupės. Dešinėje albumo dalyje pateikiama taksoraščio santrauka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, Žin., 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

42.4. Miškų administracinio suskirstymo žemėlapis M 1:50000 rengiamas skaitmeninio miškų žemėlapis (M 1:10000) pagrindu, paliekant kvartinį tinklą, jo numeraciją, girininkijų ribas, miškų urėdijų gretimybes. Administracinės ribos, kelių tinklas, hidrografija, urbanizuotos teritorijos ir jų pavadinimai imami iš georeferencinio pagrindo duomenų bazės. Miško žemės plotai spalvinami skirtingomis spalvomis pagal girininkijas.

42.5. Miškų priskyrimo miškų grupėms ir pogrupiams žemėlapis M 1:50000 rengiamas kaip miškų administracinio suskirstymo žemėlapis, tik miško žemės plotai spalvinami sutartinėmis spalvomis ir ženklais pagal miškų priskyrimą miškų grupėms ir pogrupiams.

PRIVAČIŲ MIŠKŲ MIŠKOTVARKOS PROJEKTAS

43. Privačių miškų miškotvarkos projektą sudaro titulinis lapas, valdos nuosavybės plano kopija, valdos nuosavybės pažymėjimo kopija, aplinkinės situacijos schema M 1:50000, valdos žemės planas, miškų charakteristika, miško kirtimų dalis, miško atkūrimo dalis, privalomi miško apsaugos ir aplinkosaugos reikalavimai.

44. Titulinis lapas sudaromas pagal šios Instrukcijos 23 priede pateiktą pavyzdį.

45. Valdos žemės planas. Pateikiamas sutartinėmis spalvomis nudažytas medynų planas, kuriame pažymimos projektuojamos ūkinės priemonės. Kai projektui rengti naudojami naujausios valstybinių miškų inventorizacijos duomenys, valdos žemės planas rengiamas bazinio miškų žemėlapis M 1:10000 pagrindu, kai projekto rengėjas atlieka naujų miškų inventorizaciją, valdos žemės planas rengiamas ortofotoplanų M 1:10000 pagrindu.

46. Valdos miškų charakteristika pagal miškų inventorizacijos duomenis (taksoraštis). Pateikiamas valdos miškų taksoraštis pagal 21 priede nustatytą formą.

47. Miško kirtimų dalis. Kirtimai projektuojami vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. 632 patvirtintais Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatais (Žin., 2004, Nr. [86-3117](#)). Pateikiamos pagrindinių ir tarpinių kirtimų apimtys:

47.1. Pagrindiniai kirtimai. Nustatoma pagrindinių kirtimų norma, kuri išdėstoma projekto galiojimo laikotarpiui ir pažymima medynų plane. Valdoms, didesnėms kaip 500 ha ploto, pagrindinių kirtimų norma nustatoma amžiaus klasių metodu, naudojant OPTINA matematinį modelį, vadovaujantis Pagrindinių miško kirtimų normos nustatymo metodika.

Punkto pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, Žin., 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

47.2. Tarpiniai kirtimai. Sudaromas Miško kirtimų taisyklių reikalavimus atitinkantis ugdytinių medynų sąrašas, nustatoma tarpinių kirtimų apimtis, nurodomas kirtimų intensyvumas.

48. Miško atkūrimo dalis. Želdintiniams ir atželiantiems sklypams suprojektuojami visi geriausiai augavietės sąlygas atitinkantys miško atkūrimo būdai, tikslinės medžių rūšys ir mišrinimo schemas.

49. Privalomi miško apsaugos ir aplinkosaugos reikalavimai pateikiami atsižvelgiant į Saugomų teritorijų įstatymą, atskirų saugomų teritorijų nuostatus ir reglamentus, saugomų teritorijų planavimo dokumentus, specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas, kitus

normatyvinius dokumentus.

50. Nenukirsto miško vertės nustatymas. Miško sklypuose, kuriuose medienos naudojimas vykdytų dėl saugomos teritorijos įsteigimo gali sumažėti, skaičiuojama nenukirsto miško vertė. Ji skaičiuojama Vyriausybės 2004 m. gruodžio 3 d. nutarimo Nr. 1578 (Žin., 2004, Nr. [177-6554](#)) 5-e punkte numatytais atvejais, vadovaujantis aplinkos ministro patvirtintomis vidutinėmis nenukirsto miško kainomis.

KRAŠTOVAIZDŽIO FORMAVIMO MIŠKO KIRTIMŲ PROJEKTAS

51. Kraštovaizdžio formavimo miško kirtimų projektas yra sudėtinė vidinės miškotvarkos projekto dalis, pagal kurią vykdomi kraštovaizdžio formavimo miško kirtimai, įrengiamos poilsio aikštelės su miško baldais, rengiami pažintiniai ir rekreaciniai takai, vykdomos kitos priemonės, skirtos formuoti kraštovaizdį.

52. Kraštovaizdžio formavimo miško kirtimai projektuojami:

52.1. prie esančių lankomų ir saugomų gamtos ir kultūros paveldo objektų, turizmo trasų, pažintinių ir rekreacinių takų, kitų poilsiui skirtų objektų;

52.2. kai 52.1 punkte nurodytų objektų nėra, bet miško savininkas pageidauja juos įrengti, projekto rengėjas turi pagrįsti rekreacinėms reikmėms skirtų objektų įrengimo tikslingumą;

52.3. projektuojamų kraštovaizdžio formavimo miško kirtimų būdai turi atitikti Miško kirtimų taisyklių reikalavimus. Draudžiama medynų rūšinės sudėties formavimo ir kompleksinius kraštovaizdžio formavimo kirtimus projektuoti miško sklypuose, kuriuose pagal normatyvus turi būti projektuojami ugdomieji miško kirtimai.

53. Kraštovaizdžio formavimo miško kirtimų projektavimas valstybinių parkų, biosferos rezervatų, draustinių ir jų buferinės apsaugos zonose vykdomas atsižvelgiant į konkrečias kraštovaizdžio tvarkymo priemones, išdėstytas valstybinių parkų, biosferos rezervatų ir draustinių tvarkymo planuose, kurie yra specialiojo teritorijų planavimo dokumentai. Suprojektuotos kraštovaizdžio tvarkymo priemonės turi būti suderintos su valstybinio parko ar valstybinio rezervato direkcija; kai privačioms miškų valdoms taikomos su kultūros paveldo apsauga susijusios specialiosios naudojimo sąlygos – su institucija, atsakinga už kultūros paveldo apsaugą.

54. Kraštovaizdžio formavimo kirtimų projektą sudaro:

Esamos situacijos aprašymas – esami gamtos ir kultūros paveldo objektai, mažosios architektūros statiniai, kietosios dangos, natūralūs ir dirbtiniai takai bei miško keliai, kiti sklype ar greta jo (jeigu projektuojami kraštovaizdžio formavimo kirtimai, susiję su greta sklypo esančiais objektais) esantys įrenginiai. Aprašomi funkciniai ir vizualiniai ryšiai, apimantys gretimybes, apsaugos zonas ir kitus veiksnius, galinčius paveikti nagrinėjamą teritoriją. Kraštovaizdžio formavimo požiūriu nagrinėjamas reljefas, hidrologinis režimas, hidrografinis tinklas, vandens telkinių būklė. Nurodoma teritorijos funkcinė paskirtis ir naudojimo būdas.

Tekstinėje projekto dalyje – nurodomi duomenys, kuriais vadovaujantis atliekamas projektavimas. Išdėstomas projektuojamų kraštovaizdžio infrastruktūros įrenginių, kirtimų ir kitų priemonių pagrindimas, reikalavimai aplinkos, kraštovaizdžio, nekilnojamosios kultūros paveldo vertybėms išsaugoti; nurodomi projektuojamų medžių ir krūmų iškirtimo, naujų medžių ir krūmų želdinimo, takų įrengimo, naujų mažosios architektūros statinių įrengimo skaičiai, sklypo apsaugos priemonės;

Grafinėje projekto dalyje – pateikiamas sklypo planas su saugotinių gamtos ir kultūros paveldo objektų, takų, privažiavimų, mažosios architektūros statinių, esančių sklype ar už jo ribų, išdėstymu ir jų eksplikacija (M 1:500 – M 1:1000), kuriame nurodoma sklypo ribos, šiaurės krypties rodyklė, projektuojami ir esami takai, mažosios architektūros statiniai, vidaus keliai, stovėjimo aikštelės, saugotini gamtos ir kultūros paveldo objektai, kirtimais formuojamos aikštelės, erdvės, vietos, kuriose bus vykdomi erdvių, rūšinės sudėties

formavimo ar kompleksiniai kirtimai, sutartiniai ženklai, kiti duomenys; projektuojant regyklos formavimą, turi būti parengiamas sklypo vertikalus planas (M 1:200 – M 1:1000). Regyklos formavimo zonoje turi būti pateiktas teritorijoje esančių objektų vertikalus pjūvis ir objektai, kurie matysis atlikus kirtimus. Horizontalėms ir vertikalėms gali būti taikomi skirtingi masteliai.

Papildyta skyriumi:

Nr. [233-13-V](#), 2013-09-30, *Žin.*, 2013, Nr. 104-5130 (2013-10-03), i. k. 1133VMTISAK233-13-V

MIŠKOTVARKOS DARBŲ YPATUMAI MIESTŲ MIŠKUOSE

55. Miškotvarkos darbų ypatumai miestų savivaldybių valdomuose miškuose aptariami sutartyje su užsakovu.

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [233-13-V](#), 2013-09-30, *Žin.*, 2013, Nr. 104-5130 (2013-10-03), i. k. 1133VMTISAK233-13-V

56. Prieš pradedant miškotvarkos darbus rekomenduojama patikslinti miško ribas, jas suderinti su gretimų valdų savininkais ar valdytojais, pastatyti riboženklus ir atlikti miško ribų kadastrinius matavimus.

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [233-13-V](#), 2013-09-30, *Žin.*, 2013, Nr. 104-5130 (2013-10-03), i. k. 1133VMTISAK233-13-V

57. Miškotvarkos projektas rengiamas atsižvelgiant į teritorijų planavimo dokumentuose suprojektuotus ir suderintus miško ribų pakeitimus.

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [233-13-V](#), 2013-09-30, *Žin.*, 2013, Nr. 104-5130 (2013-10-03), i. k. 1133VMTISAK233-13-V

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

58. Užsakovų pageidavimu valstybinių ir privačių miško valdų vidinės miškotvarkos projekto turinys gali būti praplėstas.

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [233-13-V](#), 2013-09-30, *Žin.*, 2013, Nr. 104-5130 (2013-10-03), i. k. 1133VMTISAK233-13-V

59. Miškotvarkos darbų kontrolė vykdoma nuo 1 % iki 5 % atliktų darbų apimties, vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu patvirtinta Miškų inventorizacijos ir projektavimo darbų kokybės vertinimo metodika ir normatyvais, bei šios instrukcijos reikalavimais.

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [233-13-V](#), 2013-09-30, *Žin.*, 2013, Nr. 104-5130 (2013-10-03), i. k. 1133VMTISAK233-13-V

Priedų pakeitimai:

11-10-V pakeitimo 11-25-V 19 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, *Žin.*, 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

11-10-V pakeitimo 78-14-V 1 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, *Žin.*, 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

11-10-V pakeitimo 78-14-V 22 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, *Žin.*, 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

11-10-V pakeitimo 11-25-V 24 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, *Žin.*, 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

11-10-V pakeitimo 11-25-V 25 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, *Žin.*, 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

11-10-V pakeitimo 78-14-V 26 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, *Žin.*, 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

11-10-V pakeitimo 11-25-V 2 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, *Žin.*, 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

11-10-V pakeitimo 78-14-V 4 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

11-10-V pakeitimo 78-14-V 5 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, *Žin.*, 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

11-10-V pakeitimo 78-14-V 11 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, *Žin.*, 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

Nr. [230-12-V](#), 2012-10-11, *Žin.*, 2012, Nr. 119-6023 (2012-10-13), i. k. 1123VMTISAK230-12-V

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

11-10-V pakeitimo 78-14-V 13 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

11-10-V pakeitimo 78-14-V 17 priedas

Priedo pakeitimai:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

11-10-V pakeitimo 11-25-V 27 priedas

Papildyta priedu:

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, *Žin.*, 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

11-10-V pakeitimo 230-12-V 28 priedas

Papildyta priedu:

Nr. [230-12-V](#), 2012-10-11, *Žin.*, 2012, Nr. 119-6023 (2012-10-13), i. k. 1123VMTISAK230-12-V

11-10-V pakeitimo 230-12-V 29 priedas

Papildyta priedu:

Nr. [230-12-V](#), 2012-10-11, *Žin.*, 2012, Nr. 119-6023 (2012-10-13), i. k. 1123VMTISAK230-12-V

11-10-V pakeitimo 78-14-V 30 priedas

Papildyta priedu:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

11-10-V pakeitimo 78-14-V 31 priedas

Papildyta priedu:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

11-10-V pakeitimo 78-14-V 32 priedas

Papildyta priedu:

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

Pakeitimai:

1.

Valstybinė miškų tarnyba, Įsakymas

Nr. [11-25-V](#), 2011-04-07, Žin., 2011, Nr. 45-2142 (2011-04-13), i. k. 1113VMTISAK011-25-V

Dėl Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2010 m. sausio 14 d. įsakymo Nr. 11-10-V "Dėl Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos patvirtinimo" pakeitimo

2.

Valstybinė miškų tarnyba, Įsakymas

Nr. [230-12-V](#), 2012-10-11, Žin., 2012, Nr. 119-6023 (2012-10-13), i. k. 1123VMTISAK230-12-V

Dėl Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2010 m. sausio 14 d. įsakymo Nr. 11-10-V "Dėl Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos patvirtinimo" pakeitimo

3.

Valstybinė miškų tarnyba, Įsakymas

Nr. [233-13-V](#), 2013-09-30, Žin., 2013, Nr. 104-5130 (2013-10-03), i. k. 1133VMTISAK233-13-V

Dėl Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2010 m. sausio 14 d. įsakymo Nr. 11-10-V "Dėl Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos patvirtinimo" pakeitimo

4.

Valstybinė miškų tarnyba, Įsakymas

Nr. [78-14-V](#), 2014-03-26, paskelbta TAR 2014-04-02, i. k. 2014-04021

Dėl Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2010 m. sausio 14 d. įsakymo Nr. 11-10-V „Dėl Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos patvirtinimo“ pakeitimo